

Uitleg van *Al-Qawā'id al-Arba'* (De Vier Stelregels) van Shaykh al-Islām Moḥammed ibn 'Abd al-Wahhāb

Uitleg door: Shaykh Dr. 'Abdoellāh al-Boekhārī
Vertaling naar Nederlands: moskee el albani

Inleiding van Shaykh ‘Abdoellāh ibn ‘Abdirrahīm al-Boekhārī:

Allereerst wil ik het Ministerie van Islamitische Zaken, Da‘wah en Leiding bedanken, vertegenwoordigd door haar afdeling in de regio Medina, voor het organiseren van dergelijke cursussen en kennis-gerelateerde lessen. Moge Allāh degenen die hiervoor verantwoordelijk zijn rijkelijk belonen. Vandaag hebben we een dag van kennis waarin we samen dit geweldige, beknopte schrijfwerk bestuderen, genaamd *al-Qawā‘id al-Arba‘* (De Vier Stelregels). Voordat we beginnen met lezen en uitleggen, wil ik graag de waarde van dit gezegende schrijfwerk benadrukken vanuit twee perspectieven:

Het eerste perspectief: Ondanks de beknoptheid en nuttige samenvatting die het biedt, is dit schrijfwerk een van de meest nuttige beknopte werken in het verduidelijken van het juiste geloof met betrekking tot de Tawḥīd van de Goddelijkheid van Allāh, de Verhevene. Daarom zie je dat geleerden het gebruikelijk hebben gemaakt om de studenten het te laten memoriseren, het aan hen te onderwijzen, uit te leggen en erop te commentariëren, en dergelijke. Het is een schrijfwerk dat onmisbaar is voor zowel de gevorderde als de beginnende student—iedereen heeft het nodig. De reden is dat de inhoud van dit gezegende schrijfwerk, zoals eerder vermeld, betrekking heeft op het corrigeren van het geloof door de zuivere Tawḥīd van Allāh, de Verhevene, te verduidelijken, evenals het tegenovergestelde daarvan, wat de grootste tenietdoener ervan is, namelijk Shirk (polytheïsme of afgoderij). Dit wordt gepresenteerd in beknopte zinnen die, hoewel kort, krachtig van structuur en rijk aan betekenis zijn. Zoals gezegd werd: “Het

goede van iets wordt gekend door het kennen van het tegengestelde ervan” en “Door tegenstellingen worden zaken onderscheiden”.

De afschuwelijkheid van Shirk toont je de schoonheid van Tawḥīd, en de schoonheid van Tawḥīd toont je de lelijkheid en gruwelijkheid van Shirk—moge Allāh ons daarvoor behoeden.

Wat ook een van de redenen is voor de grote status van dit schrijfwerk, is dat dit schrijfwerk, ondanks de beknoptheid ervan—degene die dit schrijfwerk goed en nauwkeurig begrijpt, zal de religie van de monotheïstische moslims begrijpen, evenals de religie van de polytheïsten—moge Allāh ons daarvoor behoeden. Helaas begrijpen veel mensen deze stelregels die in dit schrijfwerk worden genoemd niet. Een deel van hen wijden wat zij uitsluitend aan Allāh moeten toewijden van aanbidding aan anderen [naast Hem], zoals bomen, stenen, djinn en andere zaken. Dit alles is te wijten aan onwetendheid over de werkelijkheid van Tawḥīd, welke het recht van Allāh ﷻ op Zijn dienaren is, evenals is het te wijten aan onwetendheid over de werkelijkheid van Shirk—het toekennen van deelgenoten aan Allāh ﷻ. Er is geen macht noch kracht behalve bij Allāh!

Het tweede perspectief bij het verduidelijken van het belang van dit schrijfwerk heeft te maken met auteur ervan. De waarde van schrijfwerken en boeken wordt van twee kanten beoordeeld: door inzicht te krijgen over de werkelijkheid van het werk zelf en door de status van de auteur te kennen. De auteur van dit werk behoeft geen verdere introductie of toelichting. Hij is de Imām, de terechte hernieuwer (*moedjaddid*), de Shaykh al-Islām van zijn tijd, namelijk al-Imām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb—moge Allāh hem genadig zijn en hem vergeven. Hij overleed in

het jaar 1206 na de *hidjrah* (van de Profeet), op de leeftijd van 91 jaar—moge Allāh hem genadig zijn en hem vergeven.

Wat betreft deze *qawā'id* (stelregels): wat wordt er met een *qā'idah* (stelregel) bedoeld? Vanuit taalkundig perspectief is het een fundament. Daarom zegt men: “De *qā'idah* van een huis is het fundament ervan.” Zo staat er in de Qor-ān: {En (gedenk) toen Ibrāhīm en Ismā'īl de funderingen (*qawā'id*) van het Huis legden..} (2:127) Ook in een ander vers: {..maar Allāh greep hun bouwwerken bij de fundamenten (*qawā'id*)..} (16:26) Dit woord wordt in deze betekenis gebruikt in diverse contexten en heeft verschillende toepassingen. Het meervoud van *qā'idah* is *qawā'id*.

In terminologische zin is een *qā'idah* een algemeen (overkoepelend) principe waarop veel afzonderlijke gevallen van toepassing zijn, waarvan de regels en bepalingen daaruit kunnen worden begrepen. En sommige geleerden gebruiken soms de term *aṣl* (oorsprong, basis, fundament) om daarmee een *qā'idah* aan te duiden. Ook een aantal geleerden, zoals Imām Ibn al-Qayyim in *I'lām al-Moewaqqi'in*, past deze benaming toe. En ik ben hier nu niet in de positie om de verschillen tussen de *al-aṣl* en de *al-qā'idah* uiteen te zetten, want dit is daar niet de juiste plaats voor.

(Einde inleiding Shaykh al-Boekhārī)

Imām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb, zei in zijn schrijfwerk “De Vier Stelregels”:

“In de naam van Allāh, de Meest Barmhartige, de Meest Genadevolle. Ik vraag Allāh, de Meest Edelmoedige, Heer van de Geweldige Troon, om voor jou te zorgen in deze wereld en het Hiernamaals, en om je gezegend te maken waar je ook bent, en om je te maken tot iemand die, wanneer hij wordt gegeven, dankbaar is; wanneer hij wordt beproefd, geduldig is; en wanneer hij zondigt, om vergeving vraagt. Want deze drie zijn de tekenen van gelukzaligheid.

Weet, moge Allāh je leiden tot Zijn gehoorzaamheid, dat *al-Ḥanīfiyyah*, de godsdienst van Ibrāhīm, [inhoudt] dat je Allāh alleen aanbidt—de religie zuiver makend voor Hem. En daarmee heeft Allāh alle mensen opgedragen. Zoals Hij, de Meest Verhevene, zegt: {En Ik heb de djinn en de mens slechts geschapen om Mij (alleen) te aanbidden.} (51:56)

Als je dus weet dat Allāh je heeft geschapen voor Zijn aanbedding, weet dan dat aanbedding (*‘ibādah*) niet 'aanbedding' wordt genoemd tenzij het vergezeld gaat van Tawḥīd, zoals ook het gebed niet 'gebed' wordt genoemd tenzij het vergezeld gaat van reinheid. Dus als Shirk de aanbedding binnendringt, wordt deze ongeldig, net zoals onreinheid de reinheid ongeldig maakt, zoals Hij, de Meest Verhevene, zegt: {Het past de polytheïsten niet om de moskeeën van Allāh te onderhouden terwijl zij getuigen tegen zichzelf van ongelooft; zij zijn het van wie de daden vruchteloos zijn, en in het Vuur zullen zij eeuwig verblijven.} (9:17)

Als je dus weet dat Shirk, wanneer het de aanbedding binnendringt, het bederft en de daad tenietdoet, en zijn beoefenaar tot de eeuwig verblijvenden in het Vuur maakt, dan weet je dat het belangrijkste voor jou is om dit te kennen, hopen dat Allāh je zal zuiveren en je zal redden van deze val, en dat is Shirk—het toekennen van

deelgenoten aan Allāh, waarover Hij, de Meest Verhevene, zegt: {Voorwaar, Allāh vergeeft niet dat Hem iets wordt toegekend als deelgenoot, maar Hij vergeeft daarbuiten wat Hij wil..} (4:48). En dat [bereik je] door het kennen van vier stelregels die Allāh ﷻ in Zijn Boek heeft genoemd.”

Commentaar van Shaykh ‘Abdoellāh al-Boekhārī:

We beginnen met het bespreken van dit gedeelte en deze inleiding uit de woorden van de Imām, de hernieuwer—moge Allāh hem genadig zijn—met commentaar vanuit verschillende perspectieven.

Het eerste perspectief: De Imām—moge Allāh hem genadig zijn—begon hier met de *basmalah*: “In de naam van Allāh, de Meest Barmhartige, de Meest Genadevolle.” Hij volgde daarmee het Boek van Allāh ﷻ, want het is het eerste vers waarmee de moslim begint bij het reciteren van het Boek van Allāh, en het is het eerste vers van Soerah Al-Fātiḥah. Evenzo [volgde hij daarmee] de Soennah, want de Profeet ﷺ placht dit te schrijven wanneer hij brieven stuurde naar koningen en leiders, enzovoort. Het beginnen met de *basmalah* werd ook gedaan door de Imāms van de Islām in vele van hun geschriften.

Het tweede perspectief: Hij—moge Allāh hem genadig zijn—begon na de *basmalah* met een smeekbede voor jou, o student, o zoeker naar kennis en waarheid met inzicht. En deze smeekbede van hem—moge Allāh hem genadig zijn—had een belangrijk doel, namelijk dat Allāh voor jou zal zorgen. Want als Allāh ﷻ voor jou zorgt in deze wereld en het Hiernamaals, zul je slagen en zal er geen kwaad jou in beide werelden bereiken, zoals Allāh ﷻ zegt:

{Allāh is de beschermer van degenen die geloven; Hij leidt hen uit de duisternissen naar het licht} (2:257). En dit maakt deel uit van het oprecht advies van de Imām—moge Allāh hem genadig zijn—en zijn oprechtheid jegens de gemeenschap van moslims, aangezien hij in dit schrijfwerk voor jou heeft gecombineerd tussen de smeekbede en de kennis-gerelateerde profijten die dit gezegende schrijfwerk bevat.

Onder zijn smeekbeden is dat hij zei: "En dat Hij je gezegend maakt." Dit is ontleend aan het woord van Allāh ﷻ waarin Hij over 'Īsā (ﷺ) vertelt dat hij zei: {En Hij (Allāh) maakte mij ('Īsā) gezegend waar ik ook ben..} (19:31). "Gezegend" betekent hier: "nuttig", zoals Moedjāhid zei. En Imām Ath-Thawrī zei dat het betekent: "Leraar van het goede." En Moedjāhid zei: "Leraar van het goede, waar ik ook ben." Dit werd allemaal vermeld door Imām Ibn Djarīr at-Tabarī in zijn tafsīr en ook door Imām Ibn Kathīr.

En onder de smeekbeden van de Imām voor jou is dat hij zei: "En dat Hij je maakt tot iemand die, wanneer hij wordt gegeven, dankbaar is; wanneer hij wordt beproefd, geduldig is; en wanneer hij zondigt, om vergeving vraagt." Wie deze drie zaken die de Imām hier noemde in de praktijk brengt, heeft het recht van Allāh ﷻ vervuld. En wie het recht van Allāh ﷻ vervult, zal complete gelukzaligheid bereiken in deze wereld en ook in het Hiernamaals.

De dienaar doorloopt drie toestanden, zoals Imām Ibn al-Qayyim—moge Allāh hem genadig zijn—in *Al-Wābil Aṣ-Ṣayyib* heeft gezegd. De eerste toestand is die van [het ontvangen van] zegeningen; daarin is het zijn plicht om dankbaar te zijn. De

tweede is de toestand van [het plegen van] zonden; daarin moet hij om vergeving vragen. De derde is de toestand van [het ondergaan van] beproevingen; daarin is het verplicht om geduldig te zijn. Dus als hij begunstigd wordt, is hij dankbaar; als hij zondigt, vraagt hij om vergeving; en als hij wordt beproefd, is hij geduldig. De dienaar moet dus Allāh ﷻ danken voor wat Hij hem heeft geschonken en begunstigd aan talloze zegeningen die niet te tellen zijn. Allāh zegt, {Wat de mens betreft, wanneer zijn Heer hem beproeft en hem eer en gunsten schenkt, zegt hij: 'Mijn Heer heeft mij geëerd'.} (89:15) En Hij zegt, {En wat jullie ook aan gunst hebben, het is van Allāh.} (16:53)

Het danken van Allāh ﷻ voor wat Hij jou heeft geschonken aan gunsten, o gelovige, gebeurt slechts door te doen wat Hij je heeft bevolen en te vermijden wat Hij je heeft verboden. Dit alles moet met het hart, de tong en de ledematen gebeuren.

En daarom zei de Profeet ﷺ, zoals staat in Saḥīḥ Moeslim: “Wonderbaarlijk is de zaak van de gelovige; al zijn zaken zijn goed voor hem—en dit geldt alleen voor de gelovige. Als hem iets goeds overkomt, is hij dankbaar en dat is goed voor hem; en als hem iets slechts overkomt, is hij geduldig en dat is goed voor hem.”

Daarom moet je deze werkelijkheid kennen en begrijpen. Om die reden heeft de Imām deze gezegende smeekbede voor jou uitgesproken.

Hierover zegt Imām Ibn al-Qayyim in zijn profijtvol boek genaamd *Al-Fawā'id* op bladzijde 108:

“De fundamenten waarop het geluk van de dienaar is gebouwd zijn drie; en elk van hen heeft een tegenpool. Dus wie dat fundament verliest, verkrijgt het tegenovergestelde ervan. [Deze drie zijn:] (1) Tawhīd—en het tegenovergestelde ervan is Shirk; (2) Soennah—en het tegenovergestelde ervan is bid‘ah (innovatie); (3) gehoorzaamheid (aan Allāh)—en het tegenovergestelde ervan is ongehoorzaamheid. En deze drie hebben één gemeenschappelijke tegenpool, namelijk: de leegte van het hart van verlangen naar Allāh en wat bij Hem is, en van vrees voor Hem en wat bij Hem is.”

Als het hart hiervan leeg is, kun je er volledig zeker van zijn dat het is vervallen in verwoesting, ondergang en verlies—moge Allāh ons daarvoor behoeden.

Vervolgens, het derde perspectief is omtrent zijn uitspraak—moge Allāh hem genadig zijn—“Weet, moge Allāh je leiden tot Zijn gehoorzaamheid, dat *al-Ḥanīfiyyah*, de godsdienst van Ibrāhīm, [inhoudt] dat je Allāh alleen aanbidt—de religie zuiver makend voor Hem..” tot het einde van zijn woorden.

"Weet," dit is een toespraak van hem gericht aan iedereen voor wie deze toespraak geschikt is. Dus het betekent: “Weet, o jij voor wie kennis mogelijk is.” Dit is niet specifiek gericht aan degenen die toen aanwezig waren, maar het omvat de aanwezigen, de luisteraars, de lezers, de studenten, enzovoort. Degenen die hier niet onder vallen, worden hiervan uitgesloten. Ook in zijn woorden hier—moge Allāh hem genadig zijn—heeft hij met jou, o student van kennis, zachtmoedig gehandeld. Deze Imām—moge Allāh hem genadig zijn—heeft zachtmoedig met jou

omgegaan door voor jou om leiding te bidden; dat Allāh je leidt tot Zijn gehoorzaamheid: “Weet, moge Allāh je leiden tot Zijn gehoorzaamheid..” En *roeshd* (rechtgeleiding) is het tegenovergestelde van *ghayy* (dwaling). Imām Ibn al-Qayyim zei in *Ighāthat al-Lahfān*:

“*Roeshd* is kennis van wat nuttig is en het toepassen ervan. Wat betreft ‘*roeshd*’ en ‘*hoedā*’: wanneer elk afzonderlijk wordt genoemd, omvat het tevens de betekenis van de ander. En als ze samen worden genoemd, dan is *hoedā* de kennis van de waarheid en is *roeshd* het handelen ernaar. En de tegenpolen [van *roeshd* en *hoedā*] zijn: *ghayy* (dwaling) en het volgen van begeerten.”

Ik heb gezegd dat de Imām—moge Allāh hem genadig zijn—hier zachtmoedig met jou omgaat, door zijn smeekbede voor jou hier en in wat voorafging. Dit duidt duidelijk aan dat kennis is gebaseerd op zachtmoedigheid, want kennis is een band tussen haar mensen. En door zijn gebruik van het woord ‘Weet’ aan het begin, vestigt hij in deze situatie, o jij voor wie kennis mogelijk is, jouw aandacht erop dat je moet opletten, goed moet luisteren naar wat volgt, en diep moet nadenken over de vraagstukken en bewijzen die hij je zal voorleggen. Dit is gebaseerd op gehoorzaamheid aan Allāh ﷻ; je leert kennis en handelt ernaar uit gehoorzaamheid aan Allāh, en om dichter bij Hem te komen door te doen wat Hij heeft bevolen en te vermijden wat Hij heeft verboden en streng heeft afgekeurd.

Vervolgens, het vierde perspectief: Betreffende zijn uitspraak: “..dat *Al-Ḥanīfiyyah*, de godsdienst van *Ibrāhīm*..” Het woord *al-ḥanīf* is afgeleid van *al-ḥanaf*, wat betekent: het afwijken (*al-mayl*)

van dwaling [en zich wenden] naar leiding en oprechtheid. *Al-djanaf* – met een ج – is het afwijken van oprechtheid en leiding [en zich wenden] naar dwaling, wat een terugval betekent—moge Allāh ons behoeden. *Al-ḥanaf* betekent dus: het afwijken van dwaling [en zich wenden] naar leiding en oprechtheid, terwijl *al-djanaf* – met een ج – betekent: het afwijken van oprechtheid en leiding [en zich wenden] naar dwaling. Wij zoeken toevlucht bij Allāh tegen dat laatste.

Een *ḥanīf* is dus iemand die afwijkt van Shirk en zich wendt tot de zuivere Tawḥīd van Allāh ﷻ, de Heer der werelden. Zoals Hij ﷻ heeft gezegd: {..gehoorzaam aan Allāh, als een *ḥanīf*..} (16:120) En Hij ﷻ zei ook: {..als een *ḥanīf* en als moslim..} (3:67)

Het meervoud van *ḥanīf* is: *ḥoenafā'*, [zoals in het vers:] {Mijdt dus de onreinheid van de afgoden en mijdt de valse uitspraak. (En wees) *ḥoenafā'* voor Allāh..} (22:30-31)

In het verleden noemden de Arabieren iemand die de Ḥadj (bedevaart) verrichtte of besneden was ook een *ḥanīf*, in de betekenis dat hij op de godsdienst van Ibrāhīm ﷺ was. Dus de godsdienst van Ibrāhīm ﷺ is de godsdienst die afwijkt van Shirk en zich geheel wijdt aan Tawḥīd. Deze *ḥanīfiyyah*, wat de godsdienst van Ibrāhīm is, is de godsdienst van alle profeten en boodschappers, vrede en zegeningen zij met hen. Zij allen hebben hiertoe opgeroepen. De auteur, moge Allāh hem genadig zijn, zei hierover: “..dat je Allāh alleen aanbidt—de religie zuiver makend voor Hem. Zoals Hij, de Meest Verhevene, zei: {En Ik heb de djinn en de mens slechts geschapen om Mij (alleen) te aanbidden.} (51:56).”

Allāh ﷻ heeft de Profeet ﷺ ook opgedragen om de godsdienst van Ibrāhīm te volgen. Hij ﷻ zei: {Daarna openbaarden Wij aan jou (O Moḥammed): ‘Volg de godsdienst van Ibrāhīm, ḥanīf, en hij behoorde niet tot de veelgodenaanbidders.’} (16:123)

En Hij ﷻ heeft ook ons opgedragen om de godsdienst van Ibrāhīm *al-khalīl* te volgen. Hij ﷻ zei: {En Hij heeft geen moeilijkheid voor jullie in de religie geplaatst—de godsdienst van jullie vader Ibrāhīm..} (22:87) Oftewel: volg het dus en houd eraan vast.

Het volgende perspectief, wat het vijfde is: Deze *ḥanīfiyyah*, waarvoor Allāh de schepping heeft geschapen, houdt in dat je Allāh alleen aanbidt—de religie zuiver makend voor hem. Dit betekent dat je Hem aanbidt met een zuivere aanbidding voor Hem ﷻ. De betekenis van het woord ‘aanbidding’ in zijn uitspraak ‘dat je Allāh alleen aanbidt’, daarover zei Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah, moge Allāh hem genadig zijn: “Het gehoorzamen van Allāh door het naleven van wat Hij heeft bevolen via de boodschappers.” Dit is de algemene betekenis van aanbidding. Wat betreft de specifieke betekenis: “[Aanbidding] is een allesomvattende term voor alles wat Allāh liefheeft en behaagt, van de uiterlijke en innerlijke uitspraken en daden.” Er wordt ook gezegd dat aanbidding betekent: “Uiterste nederigheid gecombineerd met uiterste liefde”, zoals Imām Ibn al-Qayyim hierop heeft gewezen in zijn werk *an-Noeniyyah* en elders.

Deze aanbidding—waartoe jij bent opgedragen om deze te verwezenlijken voor Allāh ﷻ en wat de godsdienst van Ibrāhīm is—is gebaseerd op vijftien basisprincipes. Imām Ibn al-Qayyim, moge Allāh hem genadig zijn, zegt in zijn boek *Madāridj as-Sālikīn*:

“Aanbidding is gebaseerd op vijftien basisprincipes. Wie deze vervolmaakt, vervolmaakt de rangen van *al-‘oebodiyyah* (dienaarschap jegens Allāh). De uitleg hiervan is als volgt: dat aanbidding verdeeld is over het hart, de tong en de ledematen. Daarnaast zijn er vijf regelgevingen van *al-‘oebodiyyah*: verplicht (*wādʿijib*), aanbevolen (*moestaḥabb*), verboden (*ḥarām*), afkeurenswaardig (*makroeh*) en toegestaan (*moebāḥ*). En deze [vijf] gelden voor elk van de drie: het hart, de tong en de ledematen.”

Wat het totaal dus op vijftien basisprincipes brengt, zoals hij, moge Allāh hem genadig zijn, heeft gezegd.

De gezuiverde Islamitische wetgeving verplicht de *moekallaḥīn* (iedereen die religieus verantwoordelijk is) om taken te vervullen, die zij moeten uitvoeren. Deze taken die rusten op de *moekallaḥīn* worden in de Islamitische wetgeving *‘ibādāt* (daden van aanbidding) genoemd. Waarom worden zij zo genoemd? Omdat zij deze uitvoeren in nederigheid en onderwerping aan Allāh ﷻ, verlangend naar datgene wat bij Hem is, met uiterste nederigheid gecombineerd met uiterste liefde. Zo verricht een dienaar bijvoorbeeld het gebed met verlangen ernaar, gehoor gevend aan Allāh's oproep ertoe, en met liefde om het gebod van Allāh na te leven—uiterste liefde gecombineerd met uiterste nederigheid. En zo op die manier.

De Imām zei: “..dat je Allāh alleen aanbidt—de religie zuiver makend voor Hem.” Dit betekent dat de dienaar met zijn daden van aanbidding uitsluitend het Aangezicht van Allāh ﷻ zoekt—niets of niemand anders. Hij wenst hiermee niet dichter bij de mensen te komen, zich niet mooier voor te doen, noch enige andere wereldse doeleinden. Hij doet dit uitsluitend voor Allāh, niet voor iets of iemand naast Hem.

Hieruit blijkt een belangrijke zaak, namelijk dat de aanbidding die verricht wordt voor Allāh slechts wordt geaccepteerd wanneer deze twee fundamentele pilaren bevat:

1. *al-Ikhlāṣ* (oprechte toewijding en zuivere intentie) voor Allāh ﷻ.
2. Het volgen van—of het in overeenstemming zijn met—de Soennah van de Boodschapper van Allāh ﷺ.

Als *al-Ikhlāṣ* verstoord is, duidt dit erop dat de aanbidding van de dienaar is aangetast en dat Shirk er een aandeel in heeft, waardoor de aanbidding aangetast wordt door wat het ongeldig maakt—moge Allāh ons behoeden. En als de navolging [van de Soennah] verstoord is, wordt de daad een religieuze innovatie (*bid‘ah*)—moge Allāh ons behoeden.

Imām Ibn al-Qayyim zegt in *Al-Djawāb al-Kāfī liman Sa'ala ‘an ad-Dawā’ ash-Shāfī*:

“Net zoals Hij de Enige God is—niets of niemand heeft het recht aanbeden te worden behalve Hem—moet ook de aanbidding uitsluitend voor Hem alleen zijn, zonder deelgenoten aan Hem [toe te kennen]. Zoals Hij Uniek is in Zijn Goddelijkheid, moet Hij ook uitgezonderd worden met *al-‘oebodiyyah* (dienaarschap jegens Hem). De rechtschappen

daad is die daad die vrij is van *riyā'* (het pronken, het verrichten van daden om de prijzing van de mensen te verkrijgen) en gebonden is aan de Soennah.”

Het zesde perspectief: De auteur, moge Allāh hem genadig zijn, haalt als bewijs voor de verplichting om Allāh alleen te aanbidden, het volgende vers aan uit Soerah adh-Dhāriyāt: {En Ik heb de djinn en de mens slechts geschapen om Mij (alleen) te aanbidden.} (51:56)

Dit betekent dat Allāh ﷻ de schepping—de djinn en mensheid—uitsluitend heeft geschapen om deze grote daad van aanbidding te verwezenlijken waarmee Ibrāhīm *al-khalīl* is gekomen, en dat is *al-Hanīfiyyah*. En zowel de djinn als de mensheid zijn opgedragen om het uit te voeren en verwezenlijken.

Imām Ibn Kathīr, moge Allāh hem genadig zijn, zegt in zijn uitleg van dit vers uit Soerah adh-Dhāriyāt:

“De betekenis van het vers is dat Allāh de schepping heeft geschapen om Hem alleen te aanbidden, zonder deelgenoten. En wie Hem gehoorzaamt, zal Hij belonen met de meest volmaakte beloning.”

De meest volmaakte beloning is dat je wordt toegelaten tot het Paradijs en dat je Zijn ﷻ tevredenheid met succes behaalt. Ibn Kathīr vervolgt:

“En wie Hem ongehoorzaam is, zal Hij straffen met de zwaarste straf. Hij heeft bovendien aangegeven dat Hij hen niet nodig heeft (en Behoefteloos is), maar dat zij juist in al hun omstandigheden afhankelijk van Hem zijn (en Hem constant nodig hebben). Hij is hun Schepper en Voorziener.”

Het zevende perspectief is omtrent zijn uitspraak, moge Allāh hem genadig zijn: “Als je dus weet dat Allāh je heeft geschapen voor Zijn aanbedding, weet dan dat aanbedding niet 'aanbedding' wordt genoemd tenzij het vergezeld gaat van Tawhīd, zoals ook het gebed niet 'gebed' wordt genoemd tenzij het vergezeld gaat van reinheid..” tot het einde van zijn woorden.

We hebben eerder de betekenis van aanbedding besproken en dat aanbedding twee fundamentele pilaren moet bevatten:

1. *Al-Ikhlāṣ* (oprechte toewijding en zuivere intentie) voor Allāh ﷻ.
2. Het volgen van de meester der schepping (Profeet Moḥammed) ﷺ.

De auteur zei: “zoals ook het gebed niet 'gebed' wordt genoemd tenzij het vergezeld gaat van reinheid..” Hier gebruikt de Shaykh een tastbaar voorbeeld om de betekenis dichterbij te brengen voor jou. Hij zei: “zoals ook het gebed niet 'gebed' wordt genoemd tenzij het vergezeld gaat van reinheid. Dus als Shirk de aanbedding binnendringt, wordt deze ongeldig..” Dit is duidelijk bedoeld als een voorbeeld om het begrip dichterbij te brengen, niet als een vergelijking in alle opzichten. Shirk maakt de aanbedding ongeldig, net zoals *al-ḥadath* (bv. het laten van een wind) de reinheid ongeldig maakt, waarop het gebed gebaseerd is. Dus wie een daad van Shirk verricht, vervalt in deze ernstige zaak die zijn Tawhīd bederft en daarmee ook zijn aanbedding bederft. Net zoals iemand die iets doet dat de reinheid verbreekt, zoals het laten van wind of iets dergelijks, zijn reinheid ongeldig maakt, en het gebed niet geldig is totdat de wassing opnieuw is verricht.

De reden dat Shirk de aanbidding ongeldig maakt—moge Allāh ﷻ ons daarvoor behoeden—is dat deze Shirk het grootste is wat Allāh ﷻ heeft verboden. Het is de grootste zonde waarmee men Allāh ﷻ ongehoorzaam is. Allāh ﷻ zei: {Voorwaar, wie deelgenoten toekent aan Allāh (in de aanbidding): voor hem heeft Allāh het Paradijs verboden, en zijn verblijfplaats zal het Vuur zijn. En voor de onrechtplegers zijn er geen helpers.} (5:72) En Hij ﷻ zegt: {Voorwaar, Allāh vergeeft niet dat er deelgenoten worden toegekend aan Hem (in de aanbidding), maar Hij vergeeft daarnaast alles aan wie Hij wil.} (4:48)

In de twee Ṣaḥīḥs (al-Boekhārī & Moeslim) wordt vermeld dat de Profeet ﷺ zei: «Niemand zal het Paradijs binnengaan behalve een moslimziel.»

In de Ṣaḥīḥ van Imām Moeslim wordt overgeleverd dat ‘Āisha (moge Allāh tevreden zijn met haar) zei: “O Boodschapper van Allāh, Ibn Djoed‘ān was ten tijde van al-Djāhiliyyah iemand die de familiebanden onderhield en de armen voedde. Zal dat hem baten?” De Profeet ﷺ antwoordde: «Het zal hem niet baten! Want hij zei nooit op een dag: ‘Mijn Heer, vergeef mij mijn zonden op de Dag des Oordeels.’» Zien jullie dus het gevaar van Shirk? En hoe het de zaak ongeldig maakt? Moge Allāh ons behoeden.

Het volgende perspectief, wat de achtste is: Allāh ﷻ heeft in Zijn Verheven Boek de ernst van Shirk verduidelijkt en de toestand van haar mensen in vele verzen beschreven. Hij ﷻ heeft het pad van de gelovigen duidelijk onderscheiden en gedetailleerd uitgelegd, evenals de wegen die naar het Paradijs leiden, op een gedetailleerde manier. Ook heeft Hij ﷻ het pad van de misdadigers gedetailleerd uitgelegd en de wegen die naar

het Hellevuur leiden verduidelijkt op een gedetailleerde manier. Allāh ﷻ zegt: {Allāh zal de gelovigen niet achterlaten in de toestand waarin jullie verkeren, totdat Hij de slechte van de goede scheidt.} (3:179)

En Hij ﷻ zegt: {En wie de Boodschapper tegenwerkt nadat de leiding voor hem duidelijk is geworden, en een ander pad volgt dan dat van de gelovigen; Wij zullen hem dat laten volgen waartoe hij zich heeft gewend, en Wij zullen hem in de Hel doen branden. En dat is de slechtste bestemming.} (4:115)

Het pad van de gelovigen is dus gedetailleerd uitgelegd, evenals het pad van de misdadigers, zoals Allāh ﷻ zegt: {..en opdat het pad van de misdadigers duidelijk wordt.} (6:55)

Allāh ﷻ heeft in Zijn Boek de ernst van Shirk verduidelijkt, omdat het behoort tot het pad van de misdadigers. En Hij heeft de toestand van de mensen van Shirk in vele verzen verduidelijkt, zoals in Zijn Uitspraak: {Als *hoenafā'* voor Allāh, zonder deelgenoten aan Hem toe te kennen. En wie deelgenoten toekent aan Allāh, is alsof hij uit de hemel valt, waarna de vogels hem grijpen of de wind hem neerwerpt in een ver afgelegen plaats.} (22:31)

En Hij ﷻ zegt: {En [gedenk] toen Loqmān tegen zijn zoon zei, terwijl hij hem adviseerde: 'O mijn zoon, ken geen deelgenoten toe aan Allāh. Voorwaar, Shirk is een groot onrecht.')} (31:13)

En Hij ﷻ zegt: {En het is aan jou en degenen vóór jou geopenbaard: Als jij Shirk pleegt, zullen jouw daden zeker vruchteloos worden, en zul jij zeker tot de verliezers behoren.} (39:65)

In Soerah al-An‘ām noemt Allāh ﷻ achttien profeten en boodschappers (vrede zij met hen allen) in één reeks op en zegt daarna: {Dat is de leiding van Allāh. Daarmee leidt Hij wie Hij wil van Zijn dienaren. Maar als zij Shirk zouden plegen, dan zou zeker alles wat zij verrichtten vruchteloos zijn.} (6:88)

En Hij ﷻ zegt: {O jullie die geloven! Voorwaar, de veelgodenaanbidders zijn onrein, laat hen dus na dit jaar de Gewijde Moskee niet naderen.} (9:28) En er zijn veel verzen over dit onderwerp.

De nobele Profeet ﷺ zei, zoals overgeleverd in de twee Ṣaḥīḥs (al-Boekhārī & Muslim): «De grootste zonde is dat je Allāh een gelijke (*nidd*) toekent, terwijl Hij jou geschapen heeft.»

En in Ṣaḥīḥ Moeslim zei de Profeet ﷺ: «Allāh, de Meest Verhevene, zei: “Ik ben de Meest Behoefteloze aan Shirk. Wie een daad verricht waarin hij een ander met Mij associeert, laat Ik hem en zijn Shirk in de steek.”»

Dan richtte de Shaykh, moge Allāh hem genadig zijn, je in de afsluiting van deze inleiding op het feit dat zodra je hebt begrepen wat het belangrijkste is dat je moet kennen en beheersen—na hetgeen eerder in de inleiding is gepresenteerd—dat Tawḥīd het grootste is waaraan je aandacht moet besteden, moet begrijpen en moet kennen. Want als je Tawḥīd in detail leert, heb je in feite het tegenovergestelde van Tawḥīd ook in detail geleerd—namelijk Shirk. Want net zoals het grootste wat Allāh ﷻ heeft bevolen Tawḥīd is, is het grootste wat Hij heeft verboden Shirk—het toekennen van deelgenoten aan Hem.

Imām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb zei verder:

“**De eerste stelregel:** Je moet weten dat de ongelovigen die door de Boodschapper van Allāh ﷺ werden bestreden, erkenden dat Allāh de Schepper, de Voorziener, Degene Die doet leven, Degene Die doet sterven en de Bestuurder van alle zaken is. Maar dit bracht hen niet binnen de Islām.

Het bewijs hiervoor is de Uitspraak van de Meest Verhevene: {Zeg: “Wie voorziet jullie van de hemel en de aarde, of wie bezit het gehoor en het gezichtsvermogen, en wie brengt de levenden voort uit de doden en brengt de doden voort uit de levenden, en wie bestuurt de zaken?” Zij zullen zeggen: “Allāh.” Zeg dan: “Vrezen jullie [Hem] dan niet?”} (10:31).”

Commentaar van Shaykh ‘Abdoellāh al-Boekhārī:

Dit is de eerste van de stelregels. Zoals jullie kunnen zien, heeft de Imām (moge Allāh hem genadig zijn) een inleiding gegeven voordat hij de stelregels noemde. Hij bereidde dit voor met de inleiding die jullie zojuist hoorden, en waarop we commentaar hebben gegeven met wat mogelijk was. Deze inleiding is gebaseerd op bewijzen. En de genoemde regels zijn allemaal gebaseerd op bewijzen, zodat het jou, o student, opvoedt en jou leert, o student, om je te laten opvoeden door het bewijs en om de waarheid te kennen door middel van haar bewijs. Het bespreken van deze stelregel is vanuit verschillende perspectieven:

Het eerste perspectief: De Imām (moge Allāh hem genadig zijn) wilde met deze stelregel aantonen, aan de hand van bewijzen, dat de ongelovigen die door de Boodschapper van Allāh ﷺ werden bestreden, de Tawḥīd van *ar-Roboebiyah* (Allāh’s

Heerschappij—dat Hij als Enige de Schepper is, de Voorziener, etc) erkenden. Maar zij schonden de Tawḥīd van *al-Ilāhiyyah* (Allāh's Goddelijkheid en Alleenrecht om aanbeden te worden) en hadden geen zuivere toewijding daarin (voor Allāh). Zij erkenden dus een categorie [van Tawḥīd], maar schonden een andere [categorie] en zuiverden deze niet voor Allāh, de Meest Verhevene. Ondanks hun erkenning van de Tawḥīd van *ar-Roboebiyyah* bracht dit hen niet binnen de Islām. Waarom? Zoals eerder uitgelegd in de inleiding: Shirk maakt de aanbidding ongeldig (vruchteloos). Daarom heeft wat zij deden ook hun Tawḥīd van *ar-Roboebiyyah* bedorven (ongeldig gemaakt).

Het tweede perspectief: Het erkennen van de Tawḥīd van *ar-Roboebiyyah* voor Allāh, terwijl men aanbidding toewijdt aan anderen naast Hem—zoals aan een boom, een engel, een profeet, een vrome persoon, de djinn, of iets dergelijks—leidt er niet toe dat deze erkenning (van de Tawḥīd van *ar-Roboebiyyah*) iemand redt van het Hellevuur of hem het Paradijs binnenbrengt. Dus, ondanks hun erkenning van de Tawḥīd van *ar-Roboebiyyah* voor Allāh, bracht deze erkenning hen niet binnen de Islām en haalde hen niet uit de staat van ongeloof waarin zij verkeerden.

Helaas denken veel mensen in onze tijd dat Shirk beperkt is tot het geloven dat iemand anders naast Allāh deelt in het scheppen en het voorzien, zonder te kijken naar de kwestie van het toewijden van enige vorm van aanbidding aan iets anders dan Allāh, de Meest Verhevene. Zij wijden [hun aanbidding] toe [aan iemand anders naast Allāh] en denken dat Shirk alleen betrekking heeft op het toekennen van deelgenoten in het scheppen, het voorzien en andere perspectieven van de Tawḥīd

van *ar-Roboebiyah*. Maar Allāh ﷻ zegt: {En de meesten van hen geloven niet in Allāh zonder ook Shirk (afgoderij) te plegen.} (12:106)

Daarom is het noodzakelijk om je volledig te distantiëren van Shirk en om Tawḥīd te verwezenlijken. Het is niet voldoende om alleen Shirk te vermijden; je moet ook Tawḥīd daadwerkelijk praktiseren! Het niet praktiseren van Tawḥīd is een reden dat je het Hellevuur binnengaat en niet gered wordt.

Imām Ibn al-Qayyim (moge Allāh hem genadig zijn) zei in zijn boek *Al-Fawā'id*:

“Een geweldig profijt: het schenden van een bevel is ernstiger dan het begaan van een verboden handeling.”

Vervolgens noemde hij verschillende perspectieven hierover en zei:

“Het zesde perspectief: Het uitvoeren van de geboden brengt leven, voeding, schoonheid, vreugde, troost, genot en geluk aan het hart. Het nalaten van de verboden zonder [het uitvoeren van de geboden] bereikt niets van deze [opgenoemde voordelen]. Het nalaten van alle verboden zaken—zonder te geloven en zonder de geboden uit te voeren—zal hem niets baten, en hij zal voor eeuwig in de Hel verblijven. Dit wordt verder verduidelijkt door het zevende perspectief: Degene die zowel de geboden als de verboden verricht, is óf volledig gered als zijn goede daden zwaarder wegen dan zijn slechte daden, óf hij wordt gered nadat het recht wordt genomen van hem en hij gestraft is voor zijn slechte daden. Uiteindelijk zal hij gered worden,

en dat dankzij het verrichten van de geboden. Degene die zowel de geboden als de verboden nalaat, zal ten onder gaan en niet worden gered. Hij kan alleen gered worden door het uitvoeren van het gebod, wat Tawḥīd is. Als men zou zeggen: ‘Hij ging slechts ten onder door het begaan het verbod, namelijk Shirk,’ wordt geantwoord: Het enkel nalaten van Tawḥīd—wat een gebod is—is al voldoende voor ondergang, zelfs als men geen actieve daad van Shirk pleegt. En als zijn hart volledig vrij is van Tawḥīd en hij Allāh niet één maakt, dan is hij vernietigd, zelfs als hij niets of niemand naast Allāh aanbidt. En als hij daarnaast ook anderen aanbidt naast Allāh, wordt hij gestraft voor zowel het nalaten van de geboden Tawḥīd als het begaan van de verboden Shirk.”

Dus hij [wordt gestraft] voor beide zaken. Begrijpen jullie dit? Dit is wat hij (moge Allāh hem genadig zijn) bedoelde, en deze woorden zijn duidelijk.

Het derde perspectief: Uit deze uiteenzetting van deze grootse stelregel—die de Imām hier heeft vastgesteld—wordt de fout en dwaling duidelijk van degenen die de verklaring van Tawḥīd, “*Lā ilāha illa Allāh*”, interpreteren als: “Er is geen Schepper behalve Allāh” of, “Er is geen Voorziener behalve Allāh”. Dit is wat sommige afgedwaalde groeperingen doen, zoals Djamā‘at at-Tablīgh en dergelijke. De Imām, Shaykh al-Islām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb, weerlegt hier met deze stelregel degenen die beweren dat Shirk uitsluitend in de categorie van *ar-Roboebiyah* (Heerschappij) kan plaatsvinden. Eveneens weerlegt hij degenen

die de verklaring van Tawḥīd (*Lā ilāha illa Allāh*) verkeerd interpreteren en niet uitleggen volgens de correcte betekenis.

Imām Mohammed ibn ‘Abd al-Wahhāb zei verder:

“**De tweede stelregel:** Zij zeggen: “Wij hebben hen niet aangeroepen en ons niet tot hen gewend behalve om toenadering (*qorbah*) en bemiddeling (*shafā‘ah*) te verkrijgen.”

Het bewijs voor deze toenadering (*qorbah*) is de Uitspraak van Allāh, de Meest Verhevene: {En degenen die naast Hem *awliyā’* (helpers, beschermers, afgoden) nemen [zeggen]: “Wij aanbidden hen slechts opdat zij ons dichterbij Allāh brengen.” Voorwaar, Allāh zal tussen hen oordelen over dat waarover zij van mening verschillen. Voorwaar, Allāh leidt niet wie een leugenaar en een ongelovige is.} (39:3)

Het bewijs voor de bemiddeling (*shafā‘ah*) is de Uitspraak van Allāh, de Meest Verhevene: {En zij aanbidden naast Allāh wat hen niet schaadt en niet baat, en zij zeggen: “Zij zijn onze bemiddelaars bij Allāh.” Zeg: “Willen jullie Allāh inlichten over iets dat Hij niet kent in de hemelen en niet op de aarde?” Verheerlijkt en Ver Verheven is Hij boven wat zij aan Hem toekennen aan deelgenoten.} (10:18)

Er zijn twee soorten bemiddeling (*shafā‘ah*): een ontkende (verboden) bemiddeling en een bevestigde bemiddeling.

De ontkende bemiddeling is die welke gevraagd wordt aan iemand anders dan Allāh in zaken waar niemand toe in staat is behalve Allāh. Het bewijs hiervoor is de Uitspraak van Allāh, de Meest Verhevene: {O jullie die geloven, geeft uit van wat Wij jullie hebben geschonken voordat er een Dag komt waarop er geen handel, geen vriendschap en geen bemiddeling [mogelijk] zal zijn. En de ongelovigen zijn de onrechtvaardigen.} (2:254)

De bevestigde bemiddeling is die welke gevraagd wordt aan Allāh. De bemiddelaar wordt hiermee geëerd, en degene voor wie bemiddeld wordt, is degene over wiens woorden en daden Allāh tevreden is, na Zijn toestemming. Zoals Allāh, de Meest Verhevene,

heeft gezegd: {Wie is het die bij Hem bemiddelt behalve met Zijn toestemming?} (2:255).”

Commentaar van Shaykh ‘Abdoellāh al-Boekhārī:

Dit is de tweede stelregel uit deze gezegende stelregels in dit nuttige schrijfwerk. De bespreking of toelichting ervan kan vanuit verschillende perspectieven worden benaderd.

Het eerste perspectief: Deze stelregel heeft betrekking op het verduidelijken van de toestand van de afgodendienaren (polytheïsten), die Allāh ﷻ heeft genoemd en waarover Hij heeft geoordeeld dat ze voor eeuwig in de Hel verblijven. Deze mensen erkenden weliswaar de Tawḥīd van *ar-Roboebiyah*, zoals eerder vermeld. Echter, zij vervielen in Shirk en hebben deelgenoten toegekend aan Allāh in de Tawḥīd van *al-Ilāhiyyah*. Hoewel zij dus erkenden dat hun afgoden niet kunnen voorzien en niet kunnen scheppen naast Allāh, namen zij deze afgoden toch om hen dichter bij Allāh te brengen en voor hen bemiddeling (*shafā‘ah*) te vragen bij Hem ﷻ. Dus zij aanbaden deze afgoden met het oog op toenadering (*qorbah*) of bemiddeling (*shafā‘ah*), en zeiden: “Wij hebben hen niet aangeroepen en ons niet tot hen gewend, behalve om toenadering en bemiddeling te verkrijgen.”

Waarom vroegen zij deze afgoden om bemiddeling? Omdat zij geloofden dat deze aangeroepen, die zij naast Allāh aanriepen (met *doe‘ā’*), mensen waren van gehoorzaamheid, religiositeit en goede daden. Daarom riepen zij hen aan om voor hen bij Allāh ﷻ te bemiddelen.

Het tweede perspectief: Allāh, de Meest Verhevene, heeft vermeld wat deze mensen zeiden en heeft geïnformeerd over wat zij deden en de Shirk die zij pleegden—namelijk dat zij hen

aanriepen, hen namen [als afgoden] en aanbaden hen naast Allāh, met als doel daarmee dichterbij tot Allāh te komen.

De Imām zegt hierover: “**Het bewijs voor deze toenadering (qorbah) is...**” Het woord *al-qorbah* (القربة)—gevormd uit de letters qāf (ق), rā’ (ر) en bā’ (ب)—is een correcte stamvorm die het tegenovergestelde van “afstand” (het ver zijn) uitdrukt. Men zegt: “*qaroba yaqrobo qorban*” (قَرَّبَ يَقْرُبُ قُرْبًا). Ook zegt men: “Die-en-die persoon is *dhoe qarābatī* (ذو قرابتي)”, wanneer hij tot de nabije familieleden behoort, omdat hij dichtbij staat in bloedverwantschap (*rahim*). *Al-qorbah* (القربة), *al-qorbā* (القربى) en *al-qarābah* (القرابة). En *al-qirāb* (القراب): benadering van een zaak (het dichterbij komen van iets). En *al-qorbān* (القربان) wordt gebruikt voor datgene wat men als offer aan Allāh aanbiedt, zoals een offerdier of iets dergelijks.

De Shaykh onderbouwde dit met de Woorden van Allāh in het vers uit Soerat az-Zoemar: {**En degenen die naast Hem awliyā’ (helpers, beschermers, afgoden) nemen..**} (39:3). Allāh, de Meest Verhevene, zei daarvóór: {**Voorwaar, Wij hebben het Boek met de waarheid aan jou neergezonden, aanbid Allāh dus met zuivere toewijding in de godsdienst. Weet dat aan Allāh de zuivere godsdienst toebehoort! En degenen die naast Hem awliyā’ (helpers, beschermers, afgoden) nemen..**} (39:2-3) Tot het einde van het vers.

Deze mensen zeggen dus, zoals in de uitspraak: {**En degenen die naast Hem awliyā’ (helpers, beschermers, afgoden) nemen: “Wij aanbidden hen slechts..”**} Oftewel: zij zeggen {**“Wij aanbidden hen slechts opdat zij ons dichterbij Allāh brengen.”**} Hun uitspraak {**Wij aanbidden hen slechts opdat..**} beperkt hun motief

tot die ene reden, namelijk om dichter bij Allāh te komen. Zij zeggen dus in wezen: “Wij aanbidden hen niet vanwege een of andere andere reden, behalve omwille van toenadering en nabijheid (tot Allāh).” Zij beperken hun intentie dus geheel tot dit doel: dichter bij Allāh komen en verkrijgen wat bij Allāh is. {“..slechts opdat zij ons dichter bij Allāh brengen.”}

Imām Ibn Kathīr zegt in zijn tafsīr:

“Qatādah, as-Soeddī en Mālik leveren over van Zayd ibn Aslam en Ibn Zayd: ‘{..slechts opdat zij ons dichter bij Allāh brengen}, dat betekent: opdat zij (d.w.z. de afgoden) voor ons bemiddelen en ons in rang dichter bij Allāh brengen.’”

En daarom zegt Ibn Kathīr (moge Allāh hem genadig zijn):

“Om deze reden zeiden zij in hun *talbiyah* (de bedevaartsroep) wanneer zij in de tijd van *djāhiliyyah* op Ḥadj gingen: “*Labbayka*, U hebt geen deelgenoot, behalve een deelgenoot die van U is, U bezit hem en wat hij bezit.’”

Ibn Kathīr vervolgt:

“Dit is de *shoebha* (twijfel of misvatting) waarop de afgodendienaren, van oudsher en in latere tijden, zich baseerden. De boodschappers (Allāh’s zegeningen en vrede zij met hen allen) werden gestuurd naar hen om deze *shoebha* te verwerpen, te verbieden en de mensen op te roepen hun aanbidding uitsluitend aan Allāh te wijden, zonder deelgenoten aan Hem [toe te kennen]. Dit is iets wat de afgodendienaren zelf hebben verzonnen; Allāh heeft er geen toestemming voor gegeven en is er niet mee tevreden. Integendeel, Hij verafschuwt het en heeft het verboden.”

Daarna haalt Ibn Kathīr de Woorden van Allāh aan: {En voorzeker, Wij hebben in elke gemeenschap een Boodschapper gestuurd [die zei]: ‘Aanbid Allāh en vermijd de Tāghoet.’} (16:36) En de Woorden van Allāh: {En Wij hebben vóór jou geen enkele Boodschapper gezonden of Wij openbaarden hem: ‘Voorwaar, niets of niemand heeft het recht aanbeden te worden behalve Ik, aanbid Mij dus.’} (21:25)

Vervolgens zegt Ibn Kathīr:

“Allāh heeft ook geïnformeerd dat de engelen in de hemelen —de engelen die het dichtst bij Hem staan en de andere engelen— allen onderdanige dienaren van Allāh zijn. Zij bemiddelen bij Hem slechts met Zijn toestemming, voor wie Hem welgevallig is. Zij (de engelen) zijn bij Allāh niet zoals edelen zijn bij hun koningen, die zonder hun toestemming bij hen bemiddelen voor zaken waar de koningen van houden of afkerig van zijn. Trek dus geen vergelijkingen met Allāh! Verheven is Allāh boven dergelijke vergelijkingen—oneindig ver verheven!”

Het derde perspectief: Dit heeft betrekking op zijn uitspraak: “En het bewijs voor de bemiddeling (*shafā‘ah*)..” Dit perspectief is gerelateerd aan wat de Imām (moge Allāh hem genadig zijn) heeft aangehaald over de bemiddeling, en het bewijs dat hij daarvoor gebruikte.

Het woord *shafā‘ah* (bemiddeling) is in de Arabische taal afgeleid van het woord *shaf‘* (شَفَع), wat het tegenovergestelde is van *watr* (وتر). {Bij het even (*ash-shaf‘*) en het oneven (*al-watr*).} (89:3) Het woord *shaf‘* betekent: dat men *al-watr* (het oneven) even maakt. Zo wordt één tot twee gemaakt, drie tot vier, en zo verder.

Terminologisch gezien betekent *shafā'ah*: het optreden als tussenpersoon voor iemand anders om daarmee een voordeel voor die persoon te verkrijgen, of een nadeel van hem af te wenden. Dus het begrip *shafā'ah*, in algemene zin, terminologisch gezien, houdt in dat men optreedt als tussenpersoon ten behoeve van een ander, met als doel iets goeds voor hem te bewerkstelligen of een kwaad van hem af te houden.

De auteur (moge Allāh hem genadig zijn) haalde als bewijs voor deze kwestie het Woord van Allāh, de Meest Verhevene, aan: {En zij aanbidden naast Allāh wat hen niet schaadt en niet baat..} (10:18)

In dit vers erkennen zij dat hun afgoden hen geen enkel nut opleveren en hen niet kunnen schaden, zoals blijkt uit hun eigen uitspraak: {Zij (deze afgoden) zijn onze bemiddelaars bij Allāh.}

Met andere woorden, zij weten dat deze afgoden hen niet kunnen baten of schaden, maar zij hebben hen slechts genomen voor bemiddeling (*shafā'ah*) bij Allāh, de Meest Verhevene.

Daarom zegt Allāh ﷻ: {Dus de bemiddeling van de bemiddelaars baat hen niet.} (74:48)

De grote geleerde Shaykh as-Sa'dī (moge Allāh hem genadig zijn) zegt in zijn *tafsīr* bij het betreffende vers uit Soerat Younes (10:18):

“Allāh, de Meest Verhevene, zegt: {En zij aanbidden..} het woord “zij” verwijst hier naar de afgodendienaren, die de Boodschapper van Allāh ﷺ loochenden, {naast Allāh wat hen niet schaadt en niet baat} d.w.z. zij hebben geen macht om hen ook maar het gewicht van een mosterdzaadje aan voordeel te verschaffen, noch een enkel kwaad van hen af te

weren. {..en zij zeggen} met een uitspraak die geen enkel bewijs bevat: {“Zij zijn onze bemiddelaars bij Allāh.”} Met andere woorden, zij aanbidden hen met het doel hen dichter tot Allāh te brengen en om via hen bemiddeling bij Hem te verkrijgen. Dit is echter niets anders dan een verzinsel uit henzelf. Daarom spreekt Allāh ﷻ deze opvatting tegen en maakt deze ongeldig door te zeggen: {Zeg (O Moḥammed): “Willen jullie Allāh inlichten over iets dat Hij niet kent in de hemelen en op de aarde?”} Oftewel: Allāh ﷻ is de Alwetende, Wiens kennis alles in de hemelen en op de aarde omvat. Hij ﷻ heeft jullie laten weten dat er geen enkele deelgenoot of god is naast Hem. Toch beweren jullie, o afgodendienaren, dat Hij daarin deelgenoten heeft?! Denken jullie Allāh te moeten informeren over iets dat Hij niet zou weten, en waarvan jullie kennis hebben? {Weten jullie het beter of [weet] Allāh [het beter]?} (2:140) Is er een uitspraak die meer vals is dan deze? Een uitspraak die impliceert dat deze dwalende, onwetende en dwaze mensen meer zouden weten dan de Heer der schepselen? Een verstandig persoon hoeft zich slechts deze uitspraak voor te stellen om direct met zekerheid vast te stellen dat het verdorven en vals is. Verheerlijkt en Ver Verheven is Allāh boven wat zij aan Hem toekennen aan deelgenoten.”

Dus, deze Shirk waarin zij vervielen door het aanroepen van hun afgoden—afgoden waarvan zij beweerden dat deze hen dichter bij Allāh zouden brengen—heeft er toe geleid dat zij geen bemiddeling (*shafā’ah*) kunnen verkrijgen en dat ze er geen baat bij hebben—in plaats daarvan bracht het hen slechts schade.

Wat hen werkelijk zou baten bij Allāh, de Meest Verhevene, is het tonen van oprecht berouw (*tawbah*) aan Allāh, en het standvastig blijven op de weg van Tawḥīd, door Allāh alleen te aanbidden en ver weg te blijven van iedere vorm van Shirk, hoe subtiel of overduidelijk die ook mag zijn. Dit is immers de betekenis die vervat ligt in de verklaring van Tawḥīd: “*Lā ilāha illallāh*”.

Het vierde perspectief: De Shaykh (moge Allāh hem genadig zijn) verdeelt de bemiddeling (*shafā‘ah*) in twee soorten: een ontkende (verboden) vorm en een bevestigde (toegestane) vorm. Hij zei, “*Er zijn twee soorten bemiddeling (shafā‘ah): een ontkende bemiddeling en een bevestigde bemiddeling.*” Hier begon hij met de ontkende bemiddeling. Wat bedoeld wordt met de ontkende bemiddeling, is de bemiddeling die Allāh in Zijn Boek heeft ontkend. De Shaykh maakte ons daarop attent met zijn uitspraak: “*De ontkende bemiddeling is die welke gevraagd wordt aan iemand anders dan Allāh in zaken waar niemand toe in staat is behalve Allāh.*” Ik zeg: Hieraan kan nog worden toegevoegd: ook bemiddeling die gevraagd wordt voor een veelgodendienaar (*moeshrik*) of een ongelovige (*kāfir*), want het is niet toegestaan om voor hen te bemiddelen. Het is immers zo dat alle bemiddeling toebehoort aan Allāh, zoals Hij, de Meest Verhevene, heeft gezegd: {Zeg: “*Aan Allāh behoort alle bemiddeling.*”} (39:44) Dat betekent: in eigendom en als recht. Hieruit volgt dat degene aan wie men bemiddeling vraagt er zelf niets van bezit—alle bemiddeling behoort aan Allāh (alleen) toe. Het wordt dus alleen gevraagd aan Degene Die het bezit, niet aan iemand anders dan Hem. Wie is de Bezitter ervan? Dat is Allāh—Verheven is Zijn Majesteit en Geheiligd zijn Zijn Namen.

Het vijfde perspectief: Dit betreft de tweede vorm van bemiddeling (*shafā'ah*), namelijk de bevestigde bemiddeling. Dit is de bemiddeling die de Nobele Qor'ān heeft bevestigd, dus door Allāh ﷻ in Zijn Verheven Boek is bevestigd. Deze bemiddeling kan uitsluitend van Allāh worden gevraagd, en kan enkel van Hem worden gevraagd specifiek voor de mensen van Tawhīd. Deze bevestigde bemiddeling is gebonden aan twee voorwaarden:

1. Toestemming (*idhn*) van Allāh aan de bemiddelaar: De bemiddelaar—die Allāh eert door hem te laten bemiddelen—kan pas bemiddelen nadat Allāh hem daartoe toestemming geeft.
2. Allāh's welbehagen over zowel de bemiddelaar als degene voor wie bemiddeld wordt: Dat Allāh tevreden moet zijn over zowel de bemiddelaar als over degene voor wie bemiddeld wordt.

Zoals Allāh ﷻ zei: {Wie is het die bij Hem kan bemiddelen, behalve met Zijn toestemming?} (2:255)

En Hij zei: {Op die Dag baat geen bemiddeling, behalve voor degene aan wie de Barmhartige daartoe toestemming geeft en wiens woorden Hem welgevallen.} (20:109)

En Hij zei: {En zij (de engelen) bemiddelen niet, behalve voor wie Hem welgevallig is.} (21:28)

En Hij zei: {En hoeveel engelen zijn er niet in de hemelen van wie de bemiddeling niets baat, behalve nadat Allāh toestemming geeft aan wie Hij wil en Hem behaagt.} (53:26)

Dus de toestemming voor bemiddeling volgt op Allāh's welbehagen, en Allāh ﷻ is alleen tevreden met de mensen van zuivere Tawhīd (monotheïsme).

Imām Ibn Kathīr (moge Allāh hem genadig zijn) zegt in zijn *tafsīr* bij het vers uit Soerah An-Nadjm {En hoeveel engelen zijn er niet in de hemelen van wie de bemiddeling niets baat..} (53:26) dat dit vers overeenkomt met de Uitspraak van Allāh: {Wie is het die bij Hem kan bemiddelen behalve met Zijn toestemming?} (2:255) en Zijn Uitspraak {En de bemiddeling baat niet bij Hem, behalve voor degene aan wie Hij toestemming geeft.} (34:23)

Ibn Kathīr zegt vervolgens:

“Als dit al geldt voor de engelen die zo dicht bij Allāh staan, hoe kunnen jullie, o onwetenden, dan hopen op bemiddeling van deze afgoden bij Allāh? Allāh heeft het aanbidden van deze afgoden immers niet voorgeschreven, noch er toestemming voor gegeven. Sterker nog, Hij heeft het juist verboden via de tongen van al Zijn Boodschappers en het verbod daartoe neergelegd in al Zijn geopenbaarde Boeken.”

Het zesde perspectief: Deze bemiddeling kent verschillende vormen. De geleerden hebben erover gesproken, deze expliciet genoemd en de soorten ervan uiteengezet. Imām Ibn al-Qayyim (moge Allāh hem genadig zijn) heeft in zijn werk *Madāridj as-Sālikīn* waardevolle woorden gewijd aan deze bemiddeling. Het betreft een uitvoerige behandeling, raadpleeg deze dus. Hij bespreekt de bemiddeling in het eerste volume, vanaf pagina 340 en verder.

Imām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb zei verder:

De derde stelregel: De Profeet ﷺ verscheen onder mensen die verdeeld waren in hun vormen van aanbedding. Sommigen van hen aanbaden de zon en de maan, sommigen aanbaden de engelen, sommigen aanbaden de profeten en vromen, en sommigen aanbaden de bomen en de stenen. De Boodschapper van Allāh ﷺ heeft hen bestreden zonder onderscheid tussen hen te maken. En het bewijs hiervoor is Zijn uitspraak, de Verhevene: {En bestrijd hen totdat er geen *fitnah* (Shirk en ongeloof) meer is en de godsdienst (de aanbedding) geheel voor Allāh is.} (8:39)

En het bewijs met betrekking tot de zon en de maan is Zijn Uitspraak, de Verhevene: {En tot Zijn tekenen behoren de nacht en de dag, en de zon en de maan. Kniel niet neer voor de zon, noch voor de maan, maar kniel neer voor Allāh, Die hen heeft geschapen, als het werkelijk Hem is Die jullie aanbidden.} (41:37)

En het bewijs met betrekking tot de engelen is Zijn Uitspraak, de Verhevene: {En [gedenk] de Dag waarop Hij hen allen verzamelt en dan tegen de engelen zegt: “Waren zij het die jullie aanbaden?” Zij (de engelen) zullen zeggen: “Verheerlijkt bent U! U bent onze Beschermmer, niet zij. Nee, zij aanbaden de djinn; de meesten van hen geloofden in hen.”} (34:40-41)

En het bewijs met betrekking tot de profeten is Zijn Uitspraak, de Verhevene: {En [gedenk] toen Allāh zei: “O Īsā (Jezus), zoon van Maryam, heb jij tegen de mensen gezegd: ‘Neem mij en mijn moeder als twee goden naast Allāh?’” Hij zei: “Verheerlijkt bent U! Het past mij niet om te zeggen wat ik geen recht heb om te zeggen.”} (5:116)

En het bewijs met betrekking tot de vromen (de rechtschapenen) is Zijn Uitspraak, de Verhevene: {Zeg (O Moḥammed): Roep degenen die jullie naast Allāh [als god] veronderstellen maar aan; zij zijn niet

bij machte het kwade van jullie weg te nemen of het te veranderen. Zij (de vromen) die zij aanroepen, zoeken zelf *al-wasīlah* (toenadering) tot hun Heer: wie van hen het dichtst bij Hem is. En zij hopen op Zijn barmhartigheid en vrezen Zijn bestraffing. Voorwaar, de bestraffing van jouw Heer is iets om bang voor te zijn!} (17:56-57)

En het bewijs met betrekking tot de bomen en stenen is Zijn Uitspraak, de Verhevene: {Hebben jullie dan *al-Lāt* en *al-'Oezzā* overwogen? En *Manāt*, de andere, de derde?} (53:19-20)

En de overlevering van Aboe Wāqid al-Laythī (moge Allāh tevreden met hem zijn) die zei: “We trokken met de Boodschapper van Allāh ﷺ naar Ḥoenayn en wij waren net bekeerd tot de Islām. De veelgodendienaren hadden een lote-boom (*sidrah*) waar zij toegewijd bij verbleven en hun wapens aan ophingen; deze boom werd “*Dhāt Anwāt*” genoemd. Toen wij langs een (andere) lote-boom kwamen, zeiden wij: ‘O Boodschapper van Allāh, maak voor ons een *Dhāt Anwāt* zoals zij een *Dhāt Anwāt* hebben.’ Hierop zei de Boodschapper van Allāh ﷺ: «Allāhoe Akbar! Het zijn werkelijk de soenan! Bij Degene in Wiens Hand mijn ziel is, jullie hebben gezegd zoals de kinderen van Israēl tegen Moesā zeiden: {Maak voor ons een god zoals zij goden hebben.} (7:138)»”

Commentaar van Shaykh ‘Abdoellāh al-Boekhārī:

We vervolgen het commentaar op wat overblijft van de stelregels. Dit is de derde stelregel, en het commentaar daarop is vanuit verschillende perspectieven.

Het eerste perspectief: Deze stelregel, die de Imām (moge Allāh hem genadig zijn) hier heeft genoemd, is zeer nuttig en profijtvol. Dit komt doordat deze stelregel duidelijk maakt welke soorten aanbiddingen voorkwamen onder degenen bij wie de

Profeet ﷺ verscheen. En het toont aan dat hun Shirk (afgoderij) divers en niet beperkt was [tot één type]. Sommigen van hen aanbaden bomen en stenen, anderen aanbaden de engelen, weer anderen aanbaden de zon en de maan, en er waren ook degenen die de profeten, de vromen en de djinn aanbaden. Dus, zij waren verschillende groepen. De vormen van Shirk die zij bedreven waren verschillend, maar zij waren allemaal in overeenstemming wat betreft het toewijden van aanbidding aan anderen dan Allāh, de Verhevene.

Het tweede perspectief: De Imām stelt hier in deze stelregel vast dat de Profeet ﷺ geen onderscheid maakte tussen de verschillende groepen veelgodendienaren (*moeshrikīn*). Hij vocht niet tegen één specifieke groep terwijl hij anderen met rust liet, maar hij vocht tegen alle groepen vanwege hun Shirk (afgoderij) en ongeloof in Allāh, de Verhevene. Hij ﷺ maakte geen onderscheid tussen hen op basis van degene die naast Allāh werd aanbeden (de "*moeshrak bihī*").

De Imām haalt als bewijs hiervoor aan het vers uit Soerah al-Anfāl: {En bestrijd hen totdat er geen *fitnah* meer is en de godsdienst geheel voor Allāh is.} (8:39) Het begrip *fitnah* in dit vers verwijst naar Shirk, zodat een moslim niet van zijn geloof wordt afgebracht, zoals meerdere geleerden hebben verklaard. Zijn Uitspraak, {..en de godsdienst geheel voor Allāh is} d.w.z. totdat dat alle aanbidding uitsluitend aan Allāh wordt toegewijd, zonder dat iemand anders naast Hem wordt aanbeden. Dus zuivere Tawhīd voor Allāh, waarbij geen deelgenoten worden toegekend aan Hem daarin. De godsdienst moet dus volledig voor Allāh zijn. Want Allāh ﷻ accepteert geen enkele vorm van Shirk. Het maakt niet uit wie of wat het object van aanbidding is—of het nu een engel, een profeet, een boodschapper, een boom, een djinn, de maan, de zon of iets anders is. Want Shirk—in al zijn

vormen en ongeacht wie als deelgenoot wordt toegekend (aan Hem)—is volledig verboden. Het wordt beschouwd als Shirk—het toekennen van deelgenoten aan Allāh ﷻ. Daarover zijn eerder diverse teksten vermeld die duidelijk maken hoe gevaarlijk het is en hoe ernstig deze zonde is tegenover Allāh.

Allāh ﷻ zegt: {En aanbid Allāh en ken Hem niets van deelgenoten toe.} (4:36) Het woord {شيئًا} hier is een onbepaald zelfstandig naamwoord (*nakirah*) in een verbiedende context, en dit geeft algemeenheid aan. In de twee Ṣaḥīḥs (al-Boekhārī & Moeslim) zei de Profeet ﷺ tegen Moe‘ādh ibn Djabal (moge Allāh tevreden met hem zijn): “Weet jij wat het recht van Allāh ten aanzien van de dienaren is en het recht van de dienaren ten aanzien van Allāh?” Hij zei: “Het recht van Allāh ten aanzien van de dienaren is dat zij Hem (alleen) aanbidden en Hem niets van deelgenoten toekennen.” De betekenis van het woord شيئًا in deze overlevering komt overeen met de betekenis ervan in het eerdergenoemde vers.

Het derde perspectief: Iedereen die iets aanbidt van deze dingen—of het nu een engel, een profeet, een boom, een steen of iets dergelijks is—aanbidt in werkelijkheid de *shayṭān* (de duivel) en geeft gehoor aan zijn oproep. Imām Ibn al-Qayyim (moge Allāh hem genadig zijn) zegt in *Al-Djawāb Al-Kāfi*:

“En heeft hij Allāh wel naar behoren geschat—degene die Allāh gelijkstelt aan Zijn vijand in hetgeen uitsluitend Hem toekomt aan eerbied, verheerlijking, gehoorzaamheid, nederigheid, onderwerping, vrees en hoop? Want als men daarin zelfs een van de schepselen—die het dichtst bij Allāh staan—als deelgenoot zou toekennen aan Hem, dan zou dit niets anders zijn dan een gedurfde en brutale inbreuk op Allāh’s volstreckte recht, een minachting ervan, en een

gelijkstelling van Hem met anderen in een zaak die niet past en niet geschikt is, behalve voor Hem alleen, de Verhevene. Hoeveel erger is het dan wanneer men degene die het meest gehaat is door Hem, het minst waardevol is bij Hem, en het meest verachtelijk is bij Hem—namelijk Zijn ware vijand (*shayṭān*)—als deelgenoot toekent aan Hem? Want er wordt niets aanbeden naast Allāh behalve de *shayṭān*. Zoals Allāh, de Verhevene, zegt: {Heb Ik jullie, o kinderen van Ādam, niet opgedragen om de *shayṭān* niet te aanbidden? Voorwaar, hij is voor jullie een duidelijke vijand. En aanbid Mij; dat is een recht Pad.} (36:60-61).”

Ibn al-Qayyim (moge Allāh hem genadig zijn) zegt verder:

“Toen de veelgodendienaren de engelen aanbaden—zoals zij beweerden—was hun aanbedding in werkelijkheid gericht tot de duivels. Zij denken dat zij de engelen aanbidden, zoals Allāh, de Verhevene, zegt: {En [gedenk] de Dag waarop Hij hen allen verzamelt en dan tegen de engelen zegt: “Waren zij het die jullie (d.w.z. de engelen) aanbaden?” Zij (de engelen) zullen zeggen: “Verheerlijkt bent U! U bent onze Beschermmer, niet zij. Nee, zij aanbaden de djinn; de meesten van hen geloofden in hen.”} (34:40-41) De *shayṭān* nodigt de veelgodendienaar (*moeshrik*) dus uit om hem te aanbidden en doet hem geloven dat hij een engel is. Zo is het ook met de aanbidders van de zon, de maan en de sterren: zij beweren dat zij de geestelijke krachten van deze hemellichamen aanbidden, en dat deze geestelijke krachten met hen spreken en hun behoeften vervullen. Daarom komt de *shayṭān*, wanneer de zon opkomt, ermee samen en buigt de ongelovige voor haar, en zo valt hun aanbedding aan de

shayṭān ten deel. Dit gebeurt ook bij zonsondergang. Evenzo, wie de Messias (Jezus) en zijn moeder aanbidt, aanbidt hen in werkelijkheid niet, maar aanbidt de *shayṭān*. Want hij beweert dat hij degene aanbidt die hem bevolen heeft om zowel hem als diens moeder te aanbidden, en daarmee tevreden was en hen daartoe heeft opgedragen. Maar dat is in werkelijkheid de vervloekte duivel, niet Allāh's dienaar en Zijn boodschapper. En dit alles komt neer op Allāh's uitspraak: {Heb Ik jullie, o kinderen van Ādam, niet opgedragen om de *shayṭān* niet te aanbidden? Voorwaar, hij is voor jullie een duidelijke vijand.} (36:60) Dus niemand van de kinderen van Ādam aanbidt iets anders dan Allāh—wie het ook moge zijn; of het nu een engel, een profeet, een rechtschapene is, laat staan iemand anders—of zijn aanbidding is in werkelijkheid gericht aan de *shayṭān*. De aanbidder profiteert van de aanbedene door het behalen van zijn doel, en de aanbedene profiteert van de aanbidder doordat deze hem verheerlijkt en hem als deelgenoot naast Allāh stelt, wat het ultieme genoegen en de grootste voldoening van de *shayṭān* is.”

Daarom zegt Allāh de Verhevene: {En op de Dag waarop Hij hen allen verzamelt [en zegt]: “O gemeenschap van djinn, jullie hebben velen van de mensheid misleid.”} D.w.z. jullie hebben velen van hen doen afdwalen. {En hun bondgenoten van de mensheid zullen zeggen: “Onze Heer, wij hebben voordeel van elkaar gehad en wij hebben het termijn bereikt dat U ons heeft gesteld.” Hij zal zeggen: “Het Vuur is jullie verblijfplaats, waarin jullie voor altijd zullen verblijven, behalve als Allāh anders wil. Voorwaar, jouw Heer is Alwijs, Alwetend.”} (6:128)

Ibn al-Qayyim zegt:

“Dit is een subtiële verwijzing naar het geheim waarom Shirk de allergrootste zonde is bij Allāh, waarom het zonder oprechte berouw niet wordt vergeven, waarom het eeuwige bestraffing in het Vuur vereist, en dat het verbod en de afschuwelijkheid ervan niet enkel voortkomen uit een louter verbod door Allāh. Het is echter onmogelijk dat Allāh ﷻ Zijn dienaren zou voorschrijven om een andere god dan Hem te aanbidden, net zoals het onmogelijk is dat er iets plaatsvindt wat in strijd is met Zijn Volmaakte Eigenschappen en Majesteitelijke Beschrijvingen. Hoe kan men veronderstellen dat Degene Die Uniek is in Zijn Heerschappij, Goddelijkheid, Grootheid en Majesteit, toestemming zou geven voor iemand om daarin met Hem te delen, of daar tevreden mee zou zijn? Ver verheven is Allāh daarboven!”

En Imām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb haalde bewijzen aan ter ondersteuning van wat hij in deze stelregel heeft uiteengezet. Eén van deze bewijzen betreft de engelen, zoals Allāh de Verhevene zegt: {Noch zou hij jullie bevelen om de engelen en de profeten als heren (goden) te nemen..} (3:80) d.w.z. naast Allāh.

Imām Ibn Kathīr (moge Allāh hem genadig zijn) zegt in zijn *tafsīr* over dit vers:

“Dit betekent dat hij jullie niet opdraagt om iemand anders dan Allāh te aanbidden, of het nu een gezonden profeet of een nabijstaande engel is. {..zou hij jullie bevelen ongelovig te zijn, nadat jullie je aan Allāh hebben onderworpen?} (3:80) Oftewel: dit zou alleen iemand doen die oproept tot

aanbidding van anderen dan Allāh. En wie oproept tot aanbidding van anderen dan Allāh, roept op tot ongeloof. De profeten echter bevelen juist tot geloof, wat betekent dat Allāh alleen moet worden aanbeden zonder deelgenoten. Zoals Allāh, de Verhevene, zegt: {En Wij hebben vóór jou geen enkele boodschapper gezonden, of Wij openbaarden aan hem: “Niets of niemand heeft het recht aanbeden te worden behalve Ik, aanbid Mij dus.”} (21:25) En Hij, de Verhevene, zegt: {En voorzeker, Wij hebben onder elke gemeenschap een boodschapper gestuurd [die zei]: Aanbid Allāh en vermijd de Tāghoet.} (16:36) En Hij zegt: {En vraag degenen die Wij vóór jou als boodschappers stuurden: Hebben Wij naast de Meest Barmhartige goden aangesteld om aanbeden te worden?} (43:45) En Allāh, de Meest Verhevene, vertelt over de engelen: {En wie van hen zegt: “Ik ben een god naast Hem”—hem vergelden wij met het Hellevuur. Zo vergelden Wij de onrechtplegers.} (21:29).”

En onder de bewijzen die de Imām (moge Allāh hem genadig zijn) aanhaalde ter verduidelijking van de valsheid van het aanbidden van de zon en de maan, is de Uitspraak van Allāh, de Verhevene: {En tot Zijn tekenen behoren de nacht en de dag, en de zon en de maan. Kniel niet neer voor de zon, noch voor de maan, maar kniel neer voor Allāh, Die hen heeft geschapen, als het werkelijk Hem is Die jullie aanbidden.} (41:37)

Het bewijs hieruit is Allāh’s Uitspraak, {Kniel niet neer voor de zon, noch voor de maan..} dit bevat een verduidelijking omtrent het feit dat er mensen zijn die voor de zon en de maan neerknielen. {Kniel niet neer..} impliceert dat er mensen zijn die

neerknielen voor de zon en de maan. Daarom verbiedt Allāh ﷻ dit en beveelt Hij het tegenovergestelde: het neerknielen voor Allāh, Die hen heeft geschapen. Dit is een gebod om in aanbidding neer te knielen voor Allāh ﷻ. Dit verbod van Allāh op het neerknielen voor de zon en de maan is in werkelijkheid ook een bewijs voor Zijn verbod op de aanbidding van alle schepselen, omdat de zon en de maan behoren tot de schepselen. Geen bergen, rivieren, zeeën, sterren of iets anders [mogen aanbeden worden]. Dit toont verder aan dat Allāh's gebod om voor Hem neer te knielen een plicht is voor degenen die Allāh aanbidden en hun aanbidding oprecht aan Hem toewijden. En het toont aan dat het neerknielen (*soedjoed*) een vorm van aanbidding is.

Ook leverde de Imām (moge Allāh hem genadig zijn) bewijs met betrekking tot de profeten aan met het vers uit Soerat al-Mā'idah, waarin Allāh, de Verhevene, zegt: {En [gedenk] toen Allāh zei: "O Īsā (Jezus), zoon van Maryam, heb jij tegen de mensen gezegd: 'Neem mij en mijn moeder als twee goden naast Allāh?'" Hij zei: "Verheerlijkt bent U! Het past mij niet om te zeggen wat ik geen recht heb om te zeggen. Als ik het gezegd had, dan had U het zeker geweten. U weet wat er in mij omgaat, terwijl ik niet weet wat er in U omgaat. Voorwaar, U bent de Kenner van het verborgene."} (5:116)

Imām Ibn Kathīr (moge Allāh hem genadig zijn) legt in zijn *tafsīr* de betekenis van dit vers uit en zegt:

“Dit is wat Allāh zal zeggen tegen Zijn dienaar en boodschapper, Īsā (Jezus), zoon van Maryam (vrede zij met hen), op de Dag der Opstanding, in aanwezigheid van

degenen die hem en zijn moeder als goden naast Allāh hebben genomen: {O Īsā (Jezus), zoon van Maryam, heb jij tegen de mensen gezegd: ‘Neem mij en mijn moeder als twee goden naast Allāh?’} Dit (vers) is een dreigement aan het adres van de christenen. En dit is een scherpe terechtwijzing en berisping voor hen ten overstaan van iedereen, zoals Qatādah en anderen van de geleerden hebben gezegd. De woorden van ‘Īsā (vrede zij met hem): {“Verheerlijkt bent U! Het past mij niet om te zeggen wat ik geen recht heb om te zeggen..”} dit is succes die door Allāh aan ‘Īsā (vrede zij met hem) werd geschonken om een compleet antwoord te geven op een beleefde manier.”

De grote geleerde Shaykh as-Sa‘dī (moge Allāh hem genadig zijn) zegt in zijn *tafsīr*:

“Wat betreft zijn (‘Īsā’s) uitspraak, {Het past mij niet om te zeggen wat ik geen recht heb om te zeggen..} oftewel: het behoort mij niet toe, noch is het passend voor mij, om iets te zeggen wat niet tot mijn eigenschappen behoort of tot mijn rechten. Want er is niemand van de schepselen—zelfs niet de nabijstaande engelen, noch de gezonden profeten, noch anderen—die recht heeft op of aanspraak maakt op het niveau van goddelijkheid. Integendeel, zij zijn allen dienaren die [door Allāh] bestuurd worden en schepselen die onderworpen zijn.”

En het bewijs met betrekking tot de vromen: Allāh, de Verhevene, zegt: {Zij (de vromen) die zij aanroepen, zoeken zelf *al-wasīlah* (toenadering) tot hun Heer: wie van hen het dichtst bij Hem is. En zij hopen op Zijn barmhartigheid en vrezen Zijn

bestrafing. Voorwaar, de bestrafing van jouw Heer is iets om bang voor te zijn!} (17:57)

Dit vers gaat over degenen die de vromen [als goden] hebben genomen en hen naast Allāh hebben aanbeden. Deze vromen zijn op zichzelf vroom en aanbidden Allāh ﷻ, en zij verdienen het niet om naast Allāh ﷻ aanbeden te worden. Wie dit toch doet, heeft een recht dat uitsluitend aan Allāh toebehoort aan iemand anders toegekend, zelfs al is diegene een vrome dienaar. {Zij (de vromen) die zij aanroepen, zoeken zelf *al-wasīlah* tot hun Heer} —“*al-wasīlah*” betekent gehoorzaamheid en toenadering (*qorbah*), want één van de betekenissen van “*at-tawassoel*” is: *at-taqarrob* (het zoeken van toenadering). Dus de *wasīlah* is de toenadering (*qorbah*). {..zoeken zelf *al-wasīlah* tot hun Heer} oftewel: zij zoeken toenadering tot hun Heer middels gehoorzaamheid aan Hem. Hieruit volgt dat een dienaar toenadering tot Allāh moet zoeken middels wat toegestaan of wettelijk voorgeschreven is als middel om toenadering tot Hem te zoeken. Wie echter tussen zichzelf en Allāh tussenpersonen plaatst van de schepselen, hen aanroept en hun bemiddeling zoekt bij Allāh, heeft *at-tawassoel* (het zoeken van toenadering tot Allāh) gedaan middels iets wat niet is toegestaan, en heeft daarin anderen als deelgenoten toegekend aan Allāh.

In de twee Ṣaḥīḥs (al-Boekhārī & Moeslim) wordt de reden voor de openbaring van dit gezegende vers verduidelijkt.

Overgeleverd door ‘Abdoellāh ibn Mas‘oed (moge Allāh tevreden met hem zijn), die zei: “Er waren personen onder de mensheid die personen van de djinn aanbadten. Toen bekeerden de djinn zich tot de Islām, maar de mensen bleven zich vasthouden aan

hun godsdienst,” d.w.z.: aan hun aanbedding van de djinn. In een andere versie staat: “Sommige personen van de djinn werden aanbeden, waarop zij zich bekeerden tot de Islām.” Dus de mensen die de djinn aanbaden, bleven vasthouden aan hun aanbedding van hen, ondanks de bekering van die djinn—die naast Allāh werden aanbeden—tot de Islām.

Daarom zegt de grote geleerde Shaykh as-Sa‘dī (moge Allāh hem genadig zijn) in zijn *tafsīr*:

“Allāh, de Verhevene, heeft duidelijk gemaakt dat degenen die zij naast Allāh aanbidden, volledig bezig zijn met zichzelf en geen aandacht hebben aan hen (de aanbidders), omdat zij zelf druk bezig zijn met hun afhankelijkheid van Allāh en het zoeken van toenadering tot Hem. Hij zegt: {Zij die zij aanroepen..} dat wil zeggen: de profeten, de vromen en de engelen, {zoeken zelf *al-wasīlah* tot hun Heer: wie van hen het dichtst bij Hem is,} met andere woorden, zij wedijveren met elkaar in het zoeken van toenadering tot hun Heer en doen hun uiterste best om goede daden te verrichten die hen dichterbij Allāh en Zijn barmhartigheid brengen. {en zij vrezen Zijn bestraffing} wat betekent dat zij alles vermijden wat tot bestraffing leidt. {Voorwaar, de bestraffing van jouw Heer is iets om bang voor te zijn!} Dit houdt in dat Allāh's bestraffing het verdient om intens gevreesd te worden en dat men zich volledig moet hoeden voor de oorzaken ervan. Deze drie eigenschappen—vrees, hoop en liefde—die Allāh heeft toegeschreven aan degenen die Hem nabij zijn, vormen de kern en de basis van al het goede. Wie deze drie eigenschappen volledig bezit, zal zijn

zaken volledig op orde hebben. Maar wanneer het hart hiervan leeg is, verdwijnen alle goede zaken en wordt het overspoeld door kwaad. Een teken van ware liefde [voor Allāh] is wat Allāh Zelf heeft vermeld: dat de dienaar zich inspant in elke daad die hem dichter bij Allāh brengt, en dat hij wedijvert in elke daad waarmee toenadering wordt gezocht [tot Allāh] door al zijn daden zuiver en oprecht aan Allāh te wijden, ze zo compleet mogelijk te verrichten en ze op de beste manier uit te voeren die hij kan. Wie dus beweert Allāh lief te hebben zonder deze [opgenoemde] zaken, is een leugenaar!”

En de Imām (moge Allāh hem genadig zijn) haalde ook aan wat betrekking heeft op de bomen en stenen, met het vers uit Soerat an-Nadjm: {**Hebben jullie dan al-Lāt en al-‘Oezzā overwogen? En Manāt, de andere, de derde?**} (53:19-20)

Al-Lāt was een rechtschapen man die *as-sawīq* (gemalen tarwe) bereidde en het aan de pelgrims gaf. De stam Thaqīf aanbad hem. Khālid (moge Allāh tevreden met hem zijn) vernietigde het [afgodsbeeld] na de verovering (van Mekka).

Al-‘Oezzā was een boom met een bouwwerk en gordijnen eromheen, in het gebied Wādī Nakhlah tussen Mekka en Ṭā’if. Deze boom werd door Qoraysh vereerd. Daarom wordt in de Ṣaḥīḥ van al-Boekhārī overgeleverd, in de overlevering van Ibn Mas‘oed, dat Aboe Soefyān (moge Allāh tevreden met hem zijn) vóór zijn bekering tot de Islām, op de dag van de slag bij Oeḥoed zei: “Wij hebben al-‘Oezzā en jullie hebben geen ‘Oezzā!” Toen zei de Boodschapper van Allāh ﷺ: “Allāh is onze Mawlā, en jullie hebben geen Mawlā.”

Manāt was een grote rots, dichtbij de berg Qoedayd, tussen Mekka en Medina. In de *Ṣaḥīḥ* van al-Boekhārī wordt overgeleverd dat ‘Āishah (moge Allāh tevreden met haar zijn) zei: “Het is een afgodsbeeld tussen Mekka en Medina.” ‘Alī ibn Abī Tālib (moge Allāh tevreden met hem zijn) heeft het afgodsbeeld vernietigd.

Dit vers geeft aan dat onder de veelgodendienaren in de tijd van de Profeet ﷺ sommigen waren die bomen, stenen, vromen en afgodsbeelden aanbaden. Zij zwoeren zelfs bij deze dingen en namen ze als objecten van aanbidding naast Allāh. Zij geloofden dat deze dingen hen zegeningen zouden brengen, daarom hoopten zij op hun bemiddeling en aanbaden zij hen. Het zoeken van zegeningen (*at-tabarroek*) bij deze objecten en het vragen om hun bemiddeling is dus de daad van de veelgodendienaren—moge Allāh ons daarvoor behoeden.

Om dit te verduidelijken, haalde de Imām vervolgens de ḥadīth van Aboe Wāqid al-Laythī (moge Allāh tevreden met hem zijn) aan. Deze overlevering is authentiek en is door de imāms gerapporteerd. De Imām verwees hier niet naar degenen die de ḥadīth hebben gerapporteerd. De overlevering is echter gerapporteerd door at-Tirmidhī, an-Nasā’ī in *al-Koebrā*, Aḥmed in *al-Moesnad*, Ibn Ḥibbān in zijn *Ṣaḥīḥ*, en anderen. Het is een authentieke overlevering. Imām at-Tirmidhī zei erover: "Het is een *ḥasan ṣaḥīḥ* (goede en authentieke) overlevering," en Ibn Ḥibbān en anderen bevestigden de authenticiteit ervan. De ḥadīth is dus vaststaand (authentiek).

Hij (Aboe Wāqid al-Laythī) zei: “Wij trokken met de Profeet ﷺ naar Ḥoenayn.” Ḥoenayn is een vallei tussen Ṭā’if en Mekka, en

ligt dichterbij Mekka, ongeveer ten oosten ervan. Hier vond de slag bij Hoenayn plaats, in de maand Shawwāl van het achtste jaar van de profetische *hidjrah*. Hij zei verder: “Wij waren net bekeerd tot de Islām (حدثاء عهد بكفر),” wat betekent dat zij nog maar kort geleden afstand hadden genomen van het ongeloof. Hij zei: “En de veelgodendienaren hadden een lote-boom (*sidrah*) waar zij toegewijd bij verbleven (يعكفون).” Het woord العكوف betekent: het ter plekke toegewijd verblijven bij iets, zoals Allāh zegt: {Wat zijn deze beelden waar jullie zo toegewijd bij verblijven?} (21:52)

Hij vervolgde: “..waar zij toegewijd bij verbleven en hun wapens aan ophingen (ينوطون).” Het woord ينوطون betekent: ophangen. Hij zei verder: “deze boom werd “*Dhāt Anwāt*” genoemd. Toen wij langs een (andere) lote-boom kwamen, zeiden wij..” —tot het einde van de overlevering.

Deze veelgodendienaren verbleven toegewijd bij deze lote-boom. De reden dat zij hun wapens eraan ophingen, was slechts het zoeken naar zegeningen (*at-tabarroek*). Ze hingen hun wapens aan deze boom in de hoop dat deze zegeningen zou brengen en uit eerbied en verheerlijking voor deze boom. Door deze handeling werd deze lote-boom uiteindelijk aanbeden naast Allāh, de Verhevene. Hieruit blijkt duidelijk dat hun aanbidding van deze boom plaatsvond door middel van:

- *Tabarroek* (zegeningen zoeken).
- Verering en verheerlijking.
- Het toegewijd verblijven bij de boom.

Dit was dus hun aanbidding van deze boom.

Deze ḥadīth duidt op het strenge verbod van de Profeet ﷺ om te lijken op de mensen van de *djāhiliyyah* (de tijd van onwetendheid) en de mensen van het Boek (de joden en christenen) in wat zij deden. Behalve in zaken die door de gezuiverde Islamitische wetgeving zijn erkend en toegestaan; deze vallen dan buiten dat verbod omdat de Islamitische wetgeving ze heeft toegestaan.

In deze ḥadīth maakt de Profeet ﷺ duidelijk dat wie om een boom vraagt zoals de veelgodendienaren hadden—toen zij zeiden: “Toen wij langs een (andere) lote-boom kwamen, zeiden wij: ‘O Boodschapper van Allāh..’” —hij (de Profeet) maakte duidelijk dat het vragen om een boom die lijkt op die van de veelgodendienaren van dezelfde aard is als wat de kinderen van Israëel tegen Profeet Moesā (vrede zij met hem) zeiden: {“Maak voor ons een god, zoals zij goden hebben.”} (7:138)

Dit vormt dus een grote en belangrijke stelregel. Hou het goed in gedachten!

En deze ḥadīth duidt op de vrees van de Profeet ﷺ voor zijn gemeenschap dat zij in Shirk zouden vervallen, en in de middelen en valstrikken die daartoe leiden. Dit komt doordat een persoon iets goed kan vinden, denkend dat het hem dichter bij Allāh brengt, terwijl het hem in werkelijkheid verder van Allāh verwijdert en dichter bij Zijn Toorn brengt—moge Allāh ons daarvoor behoeden.

Imām Ibn al-Qayyim (moge Allāh hem genadig zijn) zegt in *Ighāthat al-Lahfān* na het vermelden van de ḥadīth van Aboe Wāqid (moge Allāh tevreden met hem zijn):

“Als het nemen van deze boom omwille van het ophangen van wapens eraan en het toegewijd erbij verblijven, wordt beschouwd als het nemen van een god naast Allāh—terwijl zij de boom niet aanbaden, er niets aan vroegen—wat dan te denken van het toegewijd verblijven bij een graf, het aanroepen ermee, het aanroepen ervan, het aanroepen erbij? Wat is de verhouding tussen de beproeving met een boom en de beproeving met een graf? Als de mensen van Shirk en innovatie dit maar wisten! Sommige geleerden van de kompanen van Mālik hebben gezegd: ‘Kijk goed, moge Allāh jullie genadig zijn, waar jullie ook een lote-boom of andere boom vinden die door mensen wordt bezocht, verheerlijkt en waarvan zij hopen genezing te ontvangen, waar zij spijkers of vodden aan vastmaken—dit is een Dhāt Anwāt! Hak die boom dus om!’”

Imām Ibn al-Qayyim zegt verder:

“En wie kennis heeft van wat Allāh, de Verhevene, Zijn Boodschapper ﷺ mee heeft gezonden, en van wat de mensen van Shirk en innovaties vandaag de dag doen inzake deze kwestie en andere kwesties, zal weten dat er tussen de vrome voorgangers (*as-salaf*) en deze latere generaties een afstand is die groter is dan die tussen het oosten en het westen! Zij bevinden zich op één weg, en de *salaf* op een geheel andere weg! Zoals gezegd is: ‘Zij reisde naar het oosten en jij naar het westen; groot is het verschil tussen iemand die naar het oosten gaat en iemand die naar het westen gaat!’ Bij Allāh, de kwestie is zelfs nog ernstiger dan wat wij hebben beschreven!”

Dit is helaas een zichtbare realiteit in veel landen waar mensen toegewijd verblijven bij graven en zoeken naar genezing, zegeningen, kinderen en andere zaken bij de bewoners van de graven—moge Allāh ons hiervoor behoeden. Zij proberen toenadering tot hen te zoeken en roepen hen aan naast Allāh, de Verhevene. We vragen Allāh om welzijn en veiligheid.

Zonder twijfel zijn deze gruwelijke daden en afschuwelijke vormen van Shirk zeer ernstig! Dit moet een oproep zijn voor de studenten van kennis, in het oosten en westen van de wereld, om het recht van Allāh, de Verhevene, te vervullen. Zij moeten de mensen uitnodigen naar Tawḥīd, het aan hen uitleggen, hen er vertrouwd mee maken en Shirk in hun ogen verwerpelijk maken door middel van duidelijke bewijzen en argumenten.

De kwestie is ernstig! De kwestie is zeer ernstig! De taak is groot en zwaar en vereist van degene die haar wil vervullen dat hij opstaat voor Allāh met oprechtheid en een zuivere intentie (voor Hem), met kennis en rechtvaardigheid—en niet met onwetendheid of begeerte.

Imām Moḥammed ibn ‘Abd al-Wahhāb, zei verder:

“**De vierde stelregel:** Dat de veelgodendienaren (*moeshrikīn*) van onze tijd erger in Shirk (afgoderij) zijn dan de vroegeren, omdat de vroegeren Shirk pleegden in tijden van voorspoed en [hun aanbidding] zuiver (voor Allāh) maakten in tijden van nood. Terwijl de Shirk van de veelgodendienaren van onze tijd echter voortdurend is—zowel in voorspoed als in tegenspoed. Het bewijs hiervoor is Zijn Uitspraak, de Verhevene: {Wanneer zij aan boord van het schip gaan, roepen zij Allāh [alleen] aan, Hem zuiver in hun godsdienst toegewijd. Maar zodra Hij hen veilig naar het land brengt, vervallen zij meteen in Shirk.} (29:65).”

Commentaar van Shaykh ‘Abdoellāh al-Boekhārī:

Dit is de vierde stelregel, en de uitleg ervan of het commentaar daarop is vanuit meerdere perspectieven.

Het eerste perspectief: De Imām, moge Allāh hem genadig zijn, stelt dat de veelgodendienaren in zijn tijd—de periode waarin hij leefde—erger waren in Shirk dan de vroegeren, van wie jullie de toestand kennen: de mensen tot wie de Profeet ﷺ gezonden werd en onder wie hij leefde. Hij (de Imām) geeft aan dat zijn eigen tijd, moge Allāh hem genadig zijn, gekenmerkt werd door een zwaardere vorm van Shirk dan die van de vroegeren. De reden hiervoor is dat de vroegeren alleen Shirk pleegden in tijden van voorspoed. Maar in tijden van nood (tegenspoed), als hen iets ernstigs trof, riepen zij geen afgod of beeld aan, maar namen zij uitsluitend hun toevlucht tot Allāh alleen, Geprezen en Verheven is Hij. Dit blijkt uit dit vers van Soerat al-‘Ankaboet dat de Shaykh aanhaalde: {Wanneer zij aan boord van het schip gaan, roepen zij Allāh [alleen] aan, Hem zuiver in hun godsdienst

toegewijd. Maar zodra Hij hen veilig naar het land brengt, vervallen zij meteen in Shirk.} (29:65)

Wat de lateren betreft in de tijd van de Imām en daarna: hun Shirk (afgoderij) houdt voortdurend aan, zowel in voorspoed als in tegenspoed! Sterker nog, wanneer hen iets groots overkomt, nemen zij hun toevlucht tot as-Sayyid al-Badawī, het graf van al-Djilānī, en het graf van die of die persoon en anderen. Zoals een van hen zei: *“O jullie die bang zijn voor de Tataren, zoek jullie toevlucht bij het graf van Aboe ‘Omar, dan zal hij jullie van onheil verlossen.”*

En deze stelregel die de Imām hier aanhaalde en waarmee hij deze stelregels afsloot, vormt het resultaat van de drie voorafgaande stelregels.

Het tweede perspectief: de leraar van onze Shaykhs, de grote geleerde Shaykh as-Sa’dī, moge Allāh hem genadig zijn, zegt in zijn tafsīr:

“{Wanneer zij aan boord van het schip gaan, roepen zij Allāh aan, Hem zuiver in hun godsdienst toegewijd.}

Allāh, de Verhevene, confronteert de veelgodendienaren met het feit dat zij zich oprecht toewijden aan Allāh in tijden van nood, wanneer zij de zee opgaan, de golven botsen en zij vrezen voor ondergang. Dan laten zij hun afgoden varen en richten zij hun smeekbede uitsluitend tot Allāh alleen, zonder Hem deelgenoten toe te kennen. Maar zodra de nood van hen is weggenomen en Hij—tot Wie zij hun smeekbede oprecht hadden toegewijd—hen naar het land heeft gered, kennen zij aan Hem weer een deelgenoot toe die hen niet heeft gered uit nood en hen niet van moeilijkheden heeft verlost. Waarom hebben zij

hun *doe'ā* (smeekbede) niet aan Hem gericht met zuivere toewijding (*ikhlās*) in zowel voorspoed als tegenspoed, en in gemakkelijke en moeilijke tijden, zodat zij daarmee werkelijk in Hem zouden geloven, Zijn beloning zouden verdienen en Zijn straf van hen zou worden afgewend? Maar hun Shirk, nádat Wij hen de gunst van redding op zee hebben verleend, leidt ertoe dat zij uiteindelijk de gunst die Wij hen gaven met ondankbaarheid vergelden en de weldaad beantwoorden met kwaad, en dat zij hun genieten in het wereldse leven volmaken, wat een genieten is dat lijkt op dat van vee: zij hebben geen andere zorg dan hun buik en geslachtsdrift. Zij zullen, wanneer zij van het wereldse naar het hiernamaals overgaan, de hevigheid van hun spijt en de pijnlijke bestraffing te weten komen.”

Zal [spijt] hun op dat moment nog baten? Op dat moment zal spijt hen niets meer opleveren. Dit was het einde van as-Sa'dī's woorden.

Allāh ﷻ vermeldt dat zij hun smeekbede zuiver tot Hem richten wanneer zij zich op zee bevinden, maar dat zij, zodra Hij hen redt en hen naar het land brengt, (opnieuw) anderen aan Hem als deelgenoten toekennen. Hij heeft hen bedreigd en streng berispt hen vanwege hun daad. Hij ﷻ zegt: **{Om hun ondankbaarheid te tonen voor wat Wij hun gegeven hebben en om te genieten. Zij zullen het weldra te weten komen.}** (29:66) Wij zoeken onze toevlucht bij Allāh (tegen deze toestand).

De Shaykh, moge Allāh hem genadig zijn, geeft dus met deze stelregel aan dat de Shirk waarin zowel de vroegeren als de lateren vervallen zijn—ook al verschillen hun omstandigheden zoals hierboven toegelicht—uiteindelijk voor allen dezelfde

uitkomst heeft. Wij zoeken onze toevlucht bij Allāh tegen ongelooft en Shirk.

Het derde perspectief: de woorden van Imām Ibn al-Qayyim, moge Allāh hem genadig zijn, in zijn boek *al-Fawā'id*. En hiermee sluiten we af. Hij, moge Allāh hem genadig zijn, zei, terwijl hij de voortreffelijkheid (*faḍl*) van Tawḥīd en de waarde ervan toelichtte:

“At-Tawḥīd is de toevluchtsoord voor zowel Zijn vijanden als Zijn vrienden. Wat betreft zijn vijanden: het redt hen van de benauwenissen en moeilijkheden van het wereldse leven, [zoals Allāh zegt:] {Wanneer zij aan boord van het schip gaan, roepen zij Allāh [alleen] aan, Hem zuiver in hun godsdienst toegewijd. Maar zodra Hij hen veilig naar het land brengt, vervallen zij meteen in Shirk.} (29:65) Wat betreft Zijn vrienden: het (d.w.z. Tawḥīd) redt hen van de benauwenissen en moeilijkheden van zowel het wereldse leven als het Hiernamaals. Daarom nam [Profeet] Yoenoos er zijn toevlucht toe, en Allāh redde hem uit die duisternissen. En ook de volgelingen van de boodschappers namen er hun toevlucht toe en werden daardoor gered van wat de veelgodendienaren in de wereld mee werden bestraft en van wat er voor hen (de veelgodendienaren) in het Hiernamaals werd voorbereid. Toen Fir‘awn er bij het aanschouwen van zijn ondergang en het naderen van de verdrinkingsdood zijn toevlucht toe nam, baatte het hem niet, omdat het geloof (*al-īmān*) in het zicht van de dood niet wordt aanvaard.”

Allāh—zoals staat in de authentieke overlevering—aanvaardt immers het berouw van de dienaar zolang zijn ziel niet de keel heeft bereikt (op het moment van sterven). En de toestand van Fir‘awn was in werkelijkheid die van iemand die al in die stervensfase zit. Hij (Ibn al-Qayyim) zei verder:

“Omdat het geloof in het zicht van de dood niet wordt aanvaard. Dit is de manier (*soennah*) van Allāh in Zijn dienaren. Geen enkele benauwdheid (moeilijkheid) van het wereldse leven wordt weggenomen zoals dat gebeurt door at-Tawḥīd. Daarom is de smeekbede van *al-karb* (moeilikheden) gebaseerd op Tawḥīd (zie Ṣaḥīḥ al-Boekhārī nr. 6346). En de smeekbede van [Profeet] Dhoen-Noen (Jona) —waarmee geen enkele benarde persoon smeekt of Allāh verlicht zijn moeilijkheid—is ook gebaseerd op Tawḥīd (zie Koran 21:87). Niets stort iemand in de grootste moeilijkheden behalve Shirk, en niemand wordt daarvan gered behalve door Tawḥīd. At-Tawḥīd is de toevluchtsoord van de schepping, haar schuilplaats, haar vesting en haar hulp.”

En bij Allāh ligt het succes. Moge Allāh iedereen leiden tot datgene waarmee Hij tevreden is. En moge Allāh’s zegeningen en vrede zijn over de Boodschapper van Allāh, zijn familie en metgezellen.

Vertaling: moskee el albani

Arabische Bron: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLe88e-KCvmw38z-YItuDJ20QcPm5qHqyW>

Nederlandse vertaling van de video’s: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtw6cEv8eSHZP-aEBHZcetR-DD8xTBZvx>